5 (9037).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 206 (8038)
СЕНТЯБРИИН 2
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Н. С. ХРУЩЕВ ДОНОЙ ТҮРҮҮ ХҮНҮҮДТЭЙ УУЛЗАБА

ВЁШЕНСКАЯ СТАНИЦА (Ростовско область), августын 31 (ТАСС). Нүхэр Н. С. Хрущевтой уулзахын тулада Ростовско областиин, хүршэ Сталинградска, Воронежскэ областьнуудай хэдэ хэдэн колхозуудай промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүл, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд Вёшенскэ Культурын байшан соо мүнөө суглараа.

КПСС-эй Ростовско обкомой секретарь Н. В. Киселев, КПСС-эй Сталинградска обкомой секретарь И. К. Жегалин, М. А. Шолохов, Ростовско облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Басов, Ростовско совнархозой түрүүлэгшэ П. И Аброскин, генерал-полковник И. А. Плиев, уран зохёолшо А. В. Калинин, Шолоховой нэрэмжэтэ колхозой бригадир шубуушан В. И. Выпряжкина, Социалистическэ Ажалай Герой, «Ростовуголь» комбинадай шахтёр Н. А. Пруцаков болон бусад хамта олон хүн эндэ байлсаа.

...ёһоной аятай хөөрэлдөөн ... Н. С. Хрущев энэ хөөрэлдөөе эхилээ. Манай орон үсэгэлдэр ... Ростовскэ шахтернуудай үдэрые тэмдэглэһэн байна. Тэдэнэй баатарлиг ажал тухай Н. С. Хрущев ... ажалай халуун үгэ хэлэһэн бай...

«Ростовуголь» комбинадай начальник К. И. Поченков комбинадай шахтернуудай ажалай амжалтанууд тухай, горнягуудай ажалай ... бэелүүлэгдэжэ байһан тухай ... хөөрэжэ үгөө. К. И. Поченков, Социалистическэ Ажалай Герой Н. А. Пруцаков Ростовско горнягуудай зүгһөө КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумдэ, нүхэр Н. С. Хрущевто халуун амаршалга хүргөө.

...комбайн бүтээгшэдэй хүдэлмэри тухай «Ростсельмаш» заводой директор В. А. Иванов хөөрэһэн байна. Никита Сергеевич энэ заводой хүдэлмэреэр ехээр һонирхоһон, таряа амяарлан хуряахада, газар элдүүрилхэдэ таарамжатай зохид шэнэ машинануудые ухаалан зохёобол һайн байгаа гэжэ хэлэһэн байна.

Таганрогой металлургическа заводой директор Е. И. Леонов металлургнуудай ажалай амжалта тухай хөөрэхэ зуураа, дабтан нугалжа хэһэн соргонуудай орондо гагнамал соргонуудые олоор бүтээдэг болохо шухала байһан тухай асуудал табяа. Энэ асуудал тухай «Правда» газетэдэ дэлгэрэнгыгээр бэшэхыень нүхэр Леоновто Н. С. Хрущев һанамжалан дурадхаа.

Сальска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. П. Чеховский партиин Центральна Комитедтэ, нүхэр Н. С. Хрущевто колхознигуудайнгаа зүгһөө амаршалга хүргөө. Артелиин ажахын жэл ерэхэ бүри хүгжэжэ, ургасын болон колхозой олзо доходой дээшэлжэ байһан тухай тэрэ хөөрөө.

—Манай партиин заабаринуудые бэелүүлэн колхоз ниитынгээ ажахые бэхижүүлнэ, тэрэнэй үндэһөөр колхознигуудай ажаһуудалай эрхэ байдалые хубилган һайжаруулна. Жэшээлхэдэ, колхоздо ниитын эдеэ хоол һайнаар табигданхай. Энэ ушар эхэнэрнүүдэй гэр доторой ажалые нилээд ехээр хүнгэдхэжэ үгэнэ. Колхозой ниитын зөөриһөө һомологдоһон мүнгөөр бүхэли жэлэй турша соо хүүгэдэй сад, яслинууд, тэрэшэлэн зунай пионернүүдэй лагерь хүдэлдэг, үндэр наһатай болоһон колхознигуудта пенси үгтэдэг байна. 300 һурагшадай һураха интернат-һургуулиие колхоз барижа байнхай. Энэ һургуулиин хэрэглэмжэдэ колхоз долоон миллион түхэриг гаргашалха гэжэ шиидхээ.

—Энэ ехэ һайн хэрэг. Энээн тухайгаа «Правдада» бэшэгты гэжэ Никита Сергеевич хэлээ.

Егорлыкскэ районой колхознигуудай үүсхэл тухай партиин райкомой секретарь Н. Ф. Белоглазов хөөрэһэн байна. Районой хүдөө ажахын артельнүүдэй мүнгэ зөөреэр колхознигууд Пятигорскдо өөһэдын колхоз хоорондын санатори байгуулаа. Энэ үүсхэлыень нүхэр Хрущев һайшааһан байна.

Н. С. Хрущевые, уулзалгада хабаадаһан Доной түрүү хүнүүдые Михаил Александрович Шолохов халуунаар амаршалаа.

КПСС-эй Ростовско обкомой секретарь Н. В. Киселев, КПСС-эй Сталинградска обкомой секретарь И. К. Жегалин, Ростовско совнархозой түрүүлэгшэ П. И. Аброскин, Доной уран зохёолшо А. В. Калинин, партиин Развилинска райкомой секретарь Ф. Г. Алексеев, солото колхозник шубуушан Т. Т. Соснова, Каменска хэмэл утаһанай комбинадай директор Б. А. Столяров, Сталинградска ГЭС-эй барилгын начальник А. П. Александров болон бусад хөөрэлдөөнэй үедэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхээр бүхы совет арадай, тэрэ тоодо Доной ажалшадай шууд шиидэнги байһые мүнөөдэр болоһон уулзалга үшөө дахин үнэншэмэ һайнаар харуулаа.

Удаань Доной хасагуудай дуу, хатарай ансамблиин концерт Культурын байшангай харалгын зал соо болоһон байна. Н. С. Хрущев, М. А. Шолохов, Н. В. Киселёв, И. К. Жегалин болон уулзалгада хабаадаһан бусад хүнүүд концертые хараһан байна.

СССР Великобритани хоёрой хоорондо хэрэглэлэй эд бараа андалдан абалсаха тухай

...эд бараа андалдан абалсаха тухай СССР Великобритани хоёрой хоорондо табан жэлэй хэлсээн ... оной майн 24-дэ баталагдаа. Тэрэнэй үндэһөөр СССР-эй Худалдаа наймаанай түлөөлэлгын ...ынай болон Великобританиин худалдаа наймаанай министерства хоорондо хани халуун, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда хөөрэлдөөн боложо, дурсагдаһан хэлсээнэй түрүүшын жэлдэ хоёр оронһоо хэрэглэлэй ямар эд бараа, ямар гуримаар андалдан абалсаха тухай үгэеэ ойлголсоһон байна.

Советскэ Союз фотоаппарат, час, ... автомобиль, хүгжэмэй хэрэгсэл, нааданхай, уран дархашуулай хэһэн зүйлнүүд, уран гартанай оёһон ковер, эм дом, парфюмери, архи, краб болон лосось консервэ, түрһэ, зуруул, пумаажан бүд, бусад эд бараа хамта дээрээ 40 шахуу миллион түхэригэй юумэ Великобританида худалдаха болоо.

Великобритани мүн лэ эды шэнээн мүнгэнэй транспортна хэрэгсэл, нооһон болон пумаажан бүд, трикотажна зүйл, оёһон хубсаһа, арһан гутал, гэрэй шалын хушалта, фабрикада бүтээгдэһэн ковёр, спортивна эд бараа, хүгжэмэй хэрэгсэл, нааданхай, эм дом, сельди, татаһан загаһа болон бусад эд бараа СССР-тэ худалдаха байна.

Канадын худалдаа наймаанай палатын түлөөлэгшэд Москвада ерэбэ

Канадын ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэд — Монреаль городой худалдаа наймаанай палатын гэшүүд Москвада ерэбэ. Энэ бүлэг түлөөлэгшэдые худалдаа наймаанай палатын генеральна директор Жильбер ла Тур толгойлно.

Канадаһаа ерэһэн айлшад советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организацинуудтай холбоо барисаа байгуулха хүсэлэнтэй.

Худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна палатын түлөөлэгшэд, Канадаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Девид М. Джонсон Внуковска аэродром дээрэ айлшадые угтаа.

(ТАСС).

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА МИНУТА, ЧАС БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

Механизатор бүхэн ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлэгты!

Шэнэ ургаса гүрэндөө тушаана

Иволгын совхозой 1-дэхи, 5-дахи отделениин таряалан дээгүүр лафетнэ жатка, комбайнуудай таршаганаан, хүнхинөөн үглөөнэй үүрээршье, үдэшын харанхыдашье замханагүй. Комбайнһаа гараһан орооһо тээһэн автомашинануудшье сүлөө забдагүй тоогууд тээшэ гүйлдэнэ. Тоог дээрэ сэбэрлэгдэжэ, хатаагдаһан алтан шэниисэ тээнхэй автомашинанууд Улан-Удын элеватор тээшэ табилуулна.

Августын 27-ной үдэр совхозой 1-дэхи отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Елганинов) 282 центнер һайн шанартай шэниисэ 12 автомашинаар элеваторта ябуулаа. Мүн энэ үдэр 5-дахи отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Лубсанов) 288 центнер шэниисэ гүрэндөө тушааба.

Тэрэшэлэн Иволгын аймагай «Третья пятилетка», «Улаан Ороно» колхозуудһаа 142—75 центнер орооһон бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдаа.

Эхэ орондоо эрхим шанартай таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Вл. Базаров,
«Красная Иволга» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой холбогдомол жаткын машинист Николай Казанцев үдэр бүри 32—35 гектар таряа хадажа, нормоёо хэдэн дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Николай Казанцев.

С. Климовой фото.

Хуряалгын түрүүшүүл

КЯХТА. Ехэ Нугын Сталинай нэрэмжэтэ колхозой лафетнэ жаткын машинист **Санжимитып Доржиев** механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ машинист тракторист **Николай Кузнецовтой** суг ажаллаха зуураа, хэдэхэн үдэрэй туршада 272 гектар таряа хадаа. Августын 30-най үдэр энэ агрегат 30 гектар хадаһан байха юм. Тиигэжэ үдэрэйнгөө даалгабариие гурба дахин үлүүлэн дүүргэээ.

КУДАРА-СОМОН. Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой жэшээгээр эндэхи **«Путь к коммунизму»** колхозой гэшүүд орооһо таряагаа богони болзорто хадажа дүүргэхые оролдоно. Мүнөө энэ колхозой механизаторнууд эртынгээ орооһо таряанай 75 процентые хадаад байна. **Куйбышевай нэрэмжэтэ** колхоз хадагдаһан баалаа суглуулан сохихо хүдэлмэридэ бүхы комбайнуудаа табинхай. Шэнэ ургасынгаа хсёр мянга гаран центнер таряае бэлэдхэлэй пунктда тушаагаад байна.

БИЧУРА. КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн мүрысөөндэ аймагай бүхы шофернууд оролсонхой. Энэ мүрысөөндэ «Рассвет» колхозой шофер **Геннадий Евсеевич Луговский** түрүүлжэ ябана. Автомашинаяа саг соонь харууһалжа, шадамар бэрхээр жолоодоһонойнгоо ашаар үдэр бүри 2—3 нормо дүүргэнэ. Августын 30-най үдэр 80 километртэ байдаг Харланай пунктда 4 дахин ошожо, хамта 121 центнер эрхим шанартай таряа гүрэндэ тушаагаа.

Хадагдаһан баалые суглуулан сохихо хүдэлмэридэ Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой комбайнер **Василий Григорьевич Новокрещенных** шалгарна. Энэ комбайнер «С-4» комбайнаар гурбан үдэртэ 52 гектар таряа хадаа.

Бичурын хониной совхозой түрүү механизаторнууд баһал ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эндэхи лафетнэ жаткын машинист **Чимит Батомункуев** дүрбэн үдэртэ 125 гектар таряа хадаһан байха юм.

«Рассвет» колхоз комбайнаар таряагаа сэхэ хадажа эхилээ. Эрхим комбайнер **Корней Иванович Афанасьев** «С-6» комбайнаар хүдэлхэ зуураа, 93 гектар хуряагаад байна. Августын 30-най үдэр энэ комбайнер 23 гектар комбайнаар сэхэ хуряагаа.

ТАРБАГАТАЙ. Аймагай колхозууд үдэрһөө үдэр бүри гүрэндэ таряа худалдаха хүдэлмэреэ түргэдхэнэ. Августын 30-най үдэр **«Коммунизм»** колхоз бэлэдхэлэй пунктда 880 центнер һайн шанартай таряа тушаагаа. Һүүлэй мэдээгээр энэ аймагай колхозууд гүрэндэ 5 мянга гаран центнер таряа худалдаад байнхай.

Эдэбхитэй ажал

Кяхтын колхозуудай, хониной совхозой таряалан дээгүүр таряа хуряалгын хүдэлмэри үдэр ерэхэ тудам үргэдэжэ байна.

Эндэ таряа сохижо, гүрэндэ тушаажа эхилээ. Совхозой гурбадахи отделениинхид хуряалга дээрэ эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр эртын орооһото ургамалнуудые зургаан үдэр соо хадажа дүүргэнхэй. Лафетнэ жаткын машинистнууд Александр Бурдуков, Пурбо Цыренжапов гэгшэд арбан гектарай орондо үдэр бүри гуша—гушан табан гектар таряа хадана. Комбайнернууд Г. Юмшинов, Казаков гэгшэд «Соль-Падь» гэжэ газарта хадагдаһан таряа суглуулхадаа үдэрэйнгөө даалгабари зуун наяа—хоёр зуун процент хүргэнэ.

«Красное Знамя» колхоз зургаан зуун табин центнер таряа гүрэндөө худалдаба. Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхоз болон хониной совхоз гүрэндэ таряа тушаажа эхилбэ.

М. Хандажапов.

Ганса жаткаар хадана...

Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, механизаторнууд эрхим ургаса ургуулаа.

Амтан эдеэгээ хүсэжэ, хадагдахаар болошоһон нэлэнхы таряалан эбхэрэн байна.

Гэбэшье таряа хуряалгада оройдоо нэгэ лафетнэ жатка ябана. Хэжэнгын РТС-тэ заһабарилагдаһан гурбан комбайн түрүүшын үдэрһөө эбдэржэ, урагшаа ябанагүй.

— Комбайнууд минил нюдэ бүрлэхын тула «заһагдаа», олон частьнууд дутуу,—гэжэ комбайнернууд гомдоно.

Мэлэхэйн ябадалаар ургасаяа хуряаха болоо һаань, ехэ таряан хоролтодо орохонь. Колхозой правлени хуряалгые түргэдхэхэ тушаа яаралтай хэмжээ абаха ёһотой.

Ц-Д. Ринчино.

Хэжэнгэ.

ҺУРАЛСАЛ-ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ АЖАЛТАЙ БҮРИ НЯГТА ХОЛБООТОЙ БОЛОГ ЛЭ!

Ехэ баярай оршон байдалда

Сентябриин нэгэнэй сэлмэг һайхан үглөөгүүр Улан-Удын гурбадахи дунда һургуулида ерэбэбди. Баглаа сэсэгүүдые бариһан, ажабайдалай үргэн һаруул замда түрүүшынхеэ гарахын тула һургуулиин хаалган богоһо алхажа орохоор зэһэһэн үхибүүдээ хүтэлэнхэй эхэ эсэгэнэр, улаан галстугуудаа, сагаан ... фартугуудаа толоруулһан хүбүүд һургуули тээшээ субажал, ... жэл байба. Һурагшадайшье, эхэ эсэгэнэрэйшье, багшанарайшье шаралан зол баяраар толорно. Нэгэдэхи класста һураха Люда басагаяа хүтэлһэн, Элүүрые хамгаалгын министр В. Р. Боянова, Вова хүбүүгээ хүтэлһэн зооветеринарна институтай багша Г. З. Цыдендамбаев, тэрэнэй нүхэр Мария Павловна, 3-дахида һураха Рада басагаяа, 5-дахида һураха Бато-Жаргал хүбүүгээ асарһан уран зохёолшо Барадий Мунгонов болон бусадые харахада, сэдьхэл зүрхэнэйнь омог баяраар бурьялжа байһан элитэ байба.

Тиигэһээр байтар түрүүшын хонхо жэнгиржэ, мянга гаран һурагшад спортын ехэ зал соо жагсаба. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилэлгэдэ зорюулагдаһан баярай линейкые директор Екатерина Прокопьевна Шуковская нээгээ. Ажабайдалтай һургуулиин холбоое бэхижүүлхэ тухай Хуулиин удха шанарые тобшоор тайлбарилаад, эрдэмдэ, ажалда эрхим һайнаар һуража, Эхэ ороноо, түрэл Коммунистическэ партияа баясуулхыень, һургуулиингаа нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябахыень һурагшадаа уряалба.

Барандаа шахуу баглаа сэсэгүүдые бариһан, нэгэдэхи классуудта һурахаяа ерэһэн 120-оод хүбүүд, басагад бултанай урда жагсанхай, һара наран шэнгеэр толоржо байбад. Екатерина Прокопьевна тэдэниие тон халуунаар амаршалжа, сэдьхэл доһолмо үгэ хэлээ.

Багшанарай зүгһөө Т. А. Федорова, эхэ эсэгэнэрэй зүгһөө М. Н. Оглоблина, партиин горкомой зүгһөө Д. С. Цыбиктарова, һурагшадай зүгһөө 9-дэхи классай һурагша Элла Карбеева гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

Удаань 9-дэхи, 10-дахи классуудай һурагшад түрүүшынхеэ һургуулида орохоёо ерэһэн үхибүүдтэ бэлэгүүдые—үзэглэлнүүдые сэсэгүүдтэйгээр барюулаа.

Тэдэнэй һүүлээр һурагшад классуудтаа таража, түрүүшын хэшээл эхилбэ.

Ш. Номгонов.

Нарһатын дунда һургуулида

ЯРУУНА. (Телефоноор абтаба). Нарһатын дунда һургуулида һуралсалай шэнэ жэл баяр ёһололой оршон байдалда эхилбэ. Энэ жэлдэ нэгэдэхи дүрбэн класста һурахаяа 121 үхибүүд ерээ. Һуралсалай жэлэй эхилэлгэдэ зорюулагдаһан баярай линейкэ дээрэ амаршалгын үгэ хэлэхэ зуураа, директор Григорий Иванович Бадашкеев һурагшадайнгаа үнгэрэгшэ зундаа ехэ юумэ хэһэниие омогорхон тэмдэглээ. Ахалагша классуудай һурагшад һургуулиин заһабарилгада илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

Д. Доржиев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын №3 дунда һургуулиин 1-дэхи «Б» классай түрүүшын хэшээл.

А. Мантаевай фото.

Түрүүшын хонхо

Һургуулиин газаа класс классаараа багашуулай сугларaад байхада, һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын хонхо жэнгиршэбэ. Түрүүшын хонхо... Үхибүүд барандаа, илангаяа долоо наһатайшуул түрүүшын хонхые үни заяанай хүлеэгээ юм. Һурагшад зунай сагта хүхюун сэнгэлигээр амараад, ашатай туһатайгаар ажаллаад, шэнэ хүсэтэйгөөр һурахаяа түрэл һургуулиингаа богоһо алхаба. Эгээ түрүүшынгээ хэшээлдэ эжы, баабайнартаяа хүтэрэлдэн ерэһэн, гоёхон портфель, баглаа сэсэгүүдые баринхай хүбүүд, басагад шэрын үнэрөөр анхилһан, һаруул, сэбэрхэн классуудтаа оробо.

1-дэхи **«А»** класс. Үхибүүдые үндэр, набтараарнь тааруулан партануудта һуулгаһанай һүүлээр багша Валентина Михайловна Юшина тэдээндээ иигэжэ хандаба:

— Үхибүүд, мүнөөдэр түрүүшынхеэ һургуулида ерэбэт. Эндэ таанар найман жэл һурахат. Класстнай 1-дэхи «А» гээшэ. Мүнөөдэр ямар үдэр бэлэй?

— Сентябриин нэгэн!—гээд эндэ тэндэһээ соностоно.

— Юумэ һурахаяа, хэлэхэеэ һанабал—гараа үргэхэ ёһотойт. Мүнөө һууһан газараа бү мартагты. Эндээ саашадаа ходо һуухат,—гээд Валентина Михайловна ойлгосотойгоор заана. Партынгаа һугалга соо портфельнүүдээ шэмээгүйгөөр хэнэ. «Хэн үзэглэлтэйб?» гэһэн асуудалда олонхинь гараа үргэнэ. Гэдээндэ «Үзэглэлһөө» байтагай, тоо бодолгын ном, тетрадь, карандаш гэхэ мэтэ байба. Эхэ, эсэгэнэрынь эртээнһээ анхаралаа табяа ха юм. Багашуулда барандаа эндэ һонирхолтой. Тэдэнэр түрүүшынгээ хонхые, түрүүшынгээ хэшээлые, бүгэдые ойлгуулдаг багшаяа үе наһандаа мартахагүйл!

Улан-Удын түмэр замай 66-дахи һургуули хуушан байраһаа урдань ЖУ-гэй байһан газарта һаяхан нүүжэ ерээ юм. Эндэ 900 һурагшад 23 класс боложо хубаараад, хоёр халаанда һуралсажа эхилбэ. Эдэнэй һайнаар, ажалша бэрхээр һураха нүхэсэл хангагданхай.

— Ажал һуралсал хоёрые нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ гэһэн мүнөө үеын зорилгые бэелүүлхын тулада багшанар, һургуулиин бусад хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэл шадабаря зорюулха байна,—гэжэ һургуулиин директор Агриппина Прокопьевна Убеева хөөрэнэ.

А. Данилов.

Партийна һуралсалай эхилхын урда тээ

Һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахамнай

Улан-Удэ городой Советскэ районой партийна организацинуудта һуралсалай шэнэ жэлэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Зуу гаран партийна организаци кружогууд болон семинарнуудые эмхидхэхээр шиидэбэ.

Энэ жэлдэ манай район соо партиин түүхэ, үйлэдбэриин экономико, политическэ экономи шудалха семинарнууд схэнхидээ эмхидхэгдэхэ юм. Промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудта партийна суглаан боложо, коммунистнуудай дура хүсэл хараада абалсан, срэхэ жэлэй һуралсал тодорхойлогдоно.

Шэлэй механизированнэ заводой партийна организаци 4 кружок, политическэ һургуули, КПСС-эй түүхэ шудалха кружок, экономическа һургуули тогтоохонь. Коммунистнууд, комсомолшууд, партийнабэшэ эдэбхитэд тэндэнь һураха юм. 10 хүн үдэшын һургуулинуудта, заочноор һураха болоо. Шэнэ жэлдэ хүдэлхэ пропагандистнар баталагдаа. Жэшээнь, КПСС-эй түүхэ шудалха кружогой пропагандистаар нүхэр В. М. Рукавишников, политһургуулиин хүтэлбэрилэгшөөр нүхэр Л. С. Шалыпкин, экономическа һургуулида нүхэр Н. Г. Вахрушкин баталагдаа.

Районой олон коммунистнууд үдэшын университедтэ һураха хүсэлэнтэй.

Л. Каспарова,
партиин Советскэ райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

Партиин түүхэ шудалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха

Партиин Хориин айком партийна организацинуудай секретарьнарай семинар һаяхан зарлажа, партийна һуралсал эмхидхэхэ асуудал хэлсээ. Олонхи газартань пропагандистнар олдонхой.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адляар аймагай партийна организацинуудта партиин түүхэ, үйлэдбэриин экономико шудалха кружогууд байха. Тэрээнһээ гадна КПСС-эй түүхээр, экономикын асуудалаар семинарнууд эмхидхэгдэхэ юм. Энэнь юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, коммунистнууд болон ондоошье эдэбхитэд ямар нэгэн асуудал үзэһэн, шудалһанайнгаа һүүлээр хамтаараа хөөрэлдэжэ, һайнаар ойлгодог байна.

Партиин Центральна Комитедэй заабариин ёһоор мүнөө жэлэй һуралсал эмхидхэгдэхэ. Тиихэдээ партийна организаци бүхэнэй онсо илгаа хараада абтаха, партиин түүхэ шудалха хэрэгтэ онсо анхарал табигдаха байна.

Г. Бородин,
партиин Хориин айкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

Семинар болобо

Колхозуудай партийна комитедүүдэй, организацинуудай секретарьнарай семинар партиин Зэдын айком һаяхан үнгэргэбэ. 30 гаран хүн энээндэ хабаадаба. Залуу коммунистнуудтай ябуулха хүдэлмэри тухай партиин айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Атутов элидхэл хэһэн байна.

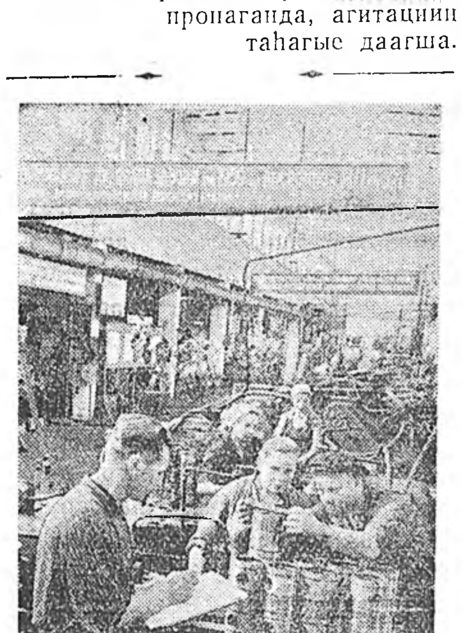
Үүлтэртэ хониной Борьёогой совхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр Д. Т. Тогочеев залуу коммунистнуудтай ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүршэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Энэ жэлдэ совхозой партийна эхин организацинууд 8 эрхим хүдэлмэришэдые партиин гэшүүнэй кандидадта абаһан байна. Эдэ залуу коммунистнууд эрдэм һургууляа дээшэлүүлхын тула оролдодог, партийна даабари дүүргэдэг юм. Партида ороһон эдэ хүнүүд бултадаа эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ.

Совхозой партийна комитедэй гэшүүд, партийна организацинуудай секретарьнар залуу коммунистнуудтай саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулдаг, хөөрэлдөө хэдэг гуримтай.

Ургаса хуряалгын, гүрэндэ таряа худалдаха хүдэлмэридэ ябаашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри шангадхаха тухай партиин айкомой секретарь нүхэр М. А. Якимовай элидхэл семинарта хабаадагшад шагнаба.

Г. Ильин.

Харьковска «Поршень» гэжэ заводто партийна организациин зүгһөө захирганай ажал-ябуулгые хинан шалгаха эрхые бэелүүлхын тулада гурбан комисси байгуулагдаа. Комиссиин гэшүүд үйлэдбэриин участогуудай хүдэлмэрине гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдээд, дутуу дундануудыень элирүүлдэг, өөһэдынгөө тобшолонуудые хэдэг, тиигээд һанамжа дурадхалнуудаа цехын хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээдэг юм. **Зураг дээрэ:** продукциин шанарай хойноһоо хиналта хэхэ цехын комиссиин түрүүлэгшэ М. И. Олейников (баруун гарһаа), комиссиин гэшүүн Н. Н. Руденко, цехын ахалагша хинан шалгагша К. Н. Шкумат гэгшэд бэлэн болгогдоһон поршень түүбэрилэн шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

10-най орондо 5 хүн хүдэлдэг болоо

«Константин Заслонов» гэжэ теплоход Сүхэ мүрэн дээгүүр арадай ажахын ашаа шэрэдэг юм. Энэ судна манай республикада хоёрдохи жэлээ ашаа шэрэжэ байнхай. Командынгаа залуушуулһаа бүридэһэн дээрэһээ ажалынь бүтээсэ ехэтэй байдаг. Ашаа шэрэлгынгээ түсэбые һара бүри үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

—Уһанда тамаралгын дүүрэтэр суднамнай заһабарилагдангүйгөөр ашаа шэрэхэ,—гэжэ теплоходой капитан И. Я. Смирнов хөөрэнэ.

Суднашад олон мэргэжэлтэй болохо гэжэ оролдоно. Теплоходой капитан нүхэр Смирнов, механик нүхэр Зюзев, матросууд Нечаев, Ржаков, Мурычев хоёр-гурбан мэргэжэлтэй болоо. Эдэнэрэй ашаар командань 10 хүнһөө бүридэнхэй байһан аад, мүнөө табан хүндөө оробо.

Д. Балданов.

Анхаралаа хандуулха шухала

«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд хоёр жэлэй туршада үйлэдбэриин гол хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха гэһэн зорилго урдаа табиһан байна. Модошодой энэ зорилгоёо бэелүүлхэдэнь, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод өөһэдынгөө хубитые оруулна.

1958 ондо комбинадай предприятинуудаар уралан нарижуулгын 317 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар 2,7 миллион түхэриг гүрэнэй зөөри алмагдаа.

Улан-Удын модоной завод хюрөөдэгдэһэн модоной үлэгдэлые ашаглан хэрэглэһэнэй, шэнэ технологёор муу сортын модо болбосоруулха механизмые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 600 мянган түхэриг мүнгэ алмаһан байна.

Нүхэр Гонышев локомобилиин топкые шэнэдхэн һайжаруулха гэжэ дурадхаа һэн. Тиигэжэ нилээд ехэ түлишэ арьбалагдаһан байна.

Энэ жэлдэ уралан нарижуулгын дурадхалнууд бүри олоор ороно. Жэшээлхэдэ, зургаан һарын туршада комбинадай предприятинуудта 220 дурадхал оруулагдаһан байна. Тэрээнһээнь 140 гарайинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Эдэнэй ашаар 1 миллионһоо үлүү түхэриг алмагдаа.

Манай республикын модоной промышленностьда уралан нарижуулагшадай мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Мүрысэгшэдэй дунда Улан-Удын модоной заводой уралан нарижуулагшад онсо шалгарна. Эндэ оруулагдаһан 53 дурадхалһаа 28-иинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тус заводто ажалладаг нүхэр Н. Н. Татаркин хюрөөгэй хооһон ябасые хубилгажа, ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлһэн, предприятидаа 14 мянган түхэригэй алмалта оруулһан байна. Гадна нүхэр Татаркин энэ хюрөөгөөрөө модоной булан гаргаха шэнэ арга хэрэглээ. Энэ аргын ашаар 36 мянган түхэриг арьбалагдаа.

Худанай леспромхозой токарь нүхэр А. Крюков токарна станок дээрэ шестернягай шүдэ гаргаха фрезернүүдые хэһэн байна.

Энээнһээ урда тээ модо таллуулдаг тракторай түмэр аргамжа хараалагдаһан болзор соогоо ашаглагдангүй таһардаг байгаа. Энэ ушарые болюулхын түлөө нүхэр Хохлов шэнэ арга олоо. Мүнөө тракторшье бүтээсэтэйгээр ашаглагдана, түмэр аргамжашье таһархаяа болёо.

Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэн нүхэр Батышев байгша оной түрүүшын хахадта уралан нарижуулгын хоёр дурадхал оруулжа, предприятидаа 74 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри алмаха арга олгобо.

Тиигэбэшье «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта уһаар модо урадхуулха хүндэ хүшэр ажалай хахадынь оньһожоруулагданхай юм.

Республикын модошодой дунда уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын талаар ажалай һайнаар ябуулагдаһан байгаа һаань, хүндэ хүшэр хүдэлмэри нилээд ехээр оньһожоруулагдаха, ажалайшье бүтээсэ дээшэлхэ һэн.

Жэшээнь, Хориин леспромхоздо энэ жэлэй түрүүшын хахадта уралан нарижуулгын оройдоо 5 дурадхал оруулагдаһан байна. Баруун Тарбагатайн леспромхозойхид 7 һарын туршада гансахан дурадхал оруулаа.

Иимэ ушар Баргажанай леспромхоздо, Клюевскэ модоной заводто үзэгдэнэ.

Модошодой хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулгада уралан нарижуулагшад нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Уралан нарижуулагшадые оньһожоруулгын хүдэлмэридэ хабаадалсуулхын тулада, тэдэнэй тооё олошоруулха, орожо байгаа дурадхалнуудые тэрэ дары үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала.

И. Васильев,
КПСС-эй обкомой инструктор.

СОВЕТСКЭ СИБИРЬТЭ

Новосибирскдэхи химическэ заводто кабельна пластикадай шэнэ цех һаяхан баригдажа дүүрээд, хүдэлжэ эхилбэ. Эндэ гаргагдадаг пластикат кабельна промышленностиин предприятинуудта ехээр сэгнэгдэдэг туулганай орондо хэрэглэгдэнэ. **Зураг дээрэ:** (наада таладань) техническэ хиналтын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Г. К. Ложникова, вальцовщик А. Т. Кокаровцев кабельна пластикадай цехтэ ажаллажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

САМОХОДНО ШАССИНУУД ПОЛИ ДЭЭРЭ ГАРАБА

ОМСК. Областиин полинууд дээрэ Таганрогой заводой бүтээһэн түрүүшын самоходно шассинууд хүдэлжэ эхилбэ. Дүй дүршэлтэй комбайнер М. А. Вальчугай хүдэлдэг шассида 8 метр үргэнтэй жатка шагтагалагданхай. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ нүхэр Вальчук халаан бүридөө 73 гектар шэнисэ хадана. Энэ шассида 40 минутын туршада жаткын орондо подборщигтой мелотилка шагтагалагдаха юм. Тэрэниие хүнгэхэнөөр ашаанайшье машина болгоод, хойноньт прицеп шэрээд, ажал хэжэ болоно. Мүн энэ шассида кукурузын комбайн, культиватор, плуг гэхэ мэтые шагтагалжа, таряалан дээрэхи хүдэлмэри хэхэдэ болохо.

БАРИЛГА ТҮРГЭНӨӨР ХЭГДЭНЭ

НОВОСИБИРСК. Городой зүүн эрьеэр хэдэхэн жэлэй саада тээ гэр байрын ехэхэн барилга эхилһэн байгаа. Гэр барилга поточно аргаар хэгдэжэ, богонихон болзорто хамта дээрээ 50 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай олон дабхар гэрнүүд бодхоогдобо. Поточно арга хэрэглэлгэ хүдэлмэриин ябасые хурдадхажа, техникэ ашаглалгые һайжаруулжа, гэрэй өөрынь үные нилээд хороогоо. Энээнэй ашаар нэгэ гэр барилгада түсэбөөр хараалагдаһанда орбол, хахад миллион түхэриг алмагдана. Тиигэжэ бүхы дээрээ үшөө 5 дабхар 3 гэр бариха арга олгогдобо.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ НӨӨСЭДЭ УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАД ХУБИТАЯА ОРУУЛНА

ЭРХҮҮ. Областиин уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой зүблөөн һаяхан эндэ боложо үнгэрбэ. Тус ... лөөндэ мянга гаран ... хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гэй ... Пленумэй дүнгүүд болон ... лоон жэлэй түсэб болзор... урид дүүргэхын түлөө, ... ческэ дэбжэлтын түлөө ... сэлдэ уралан нарижуулаг... ухаалан зохёогшодой зо... нууд гэһэн элидхэл КПСС ... Эрхүүгэй обкомой секре... Б. Е. Щербина хэбэ.

Областиин предприяти... та мүнөө 15 мянга гаран ... лан нарижуулагшад, ухаа... зохёогшод ажаллажа ба... Тэдэнэр техническэ шу... асуудалнуудые шиидхэл... эдэбхитэйгээр хабаадалс... Тиигэжэ 1957 оной тур... областьдо 13 мянган ур... нарижуулгын дурадхал... нэбтэрүүлэгдэжэ, 43 мил... түхэриг алмагдаһан ба... Энэ жэлэй түрүүшын 6 һ... соо 13 мянган дурадхал ... Эдээниие үйлэдбэридэ нэ... рүүлхэдэ 43 миллион га... түхэриг жэлэй туршада ... магдаха юм.

СИБИРИИН НОМУУДА... ЯАРМАГ

ОМСК. Сибириин ба... Дальна Востогой 19 хиза... область, автономно респу... кануудһаа номууд Сибир... номой яармагта эльгээ... Политическэ гэгээрэлэй ... шан соо Сибириин араду... уран зохёолшодой ному... хүүгэдэй литература, хү... ажахын, мүн техниче... номууд эндэ олоор табиг... хай. Тэрэшэлэн аха дүү Хи... дай уран зохёолшодой ном... бии. Энэ яармаг РСФСР ... Культурын министерст... үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн ба... на.

ЗАВОД ДЭЭРЭ НАУЧНО... ШЭНЖЭЛЭЛГЫН БҮЛЭ... БАЙГУУЛАГДАБА

НОВОСИБИРСК. СССР ... Наукануудай академиин ... бириин отделениин Прези... Кузнецкэ металлургиче... комбинат дээрэ научно-ш... жэлэлгын бүлэг байгуулха ... жэ шиидэбэ. Тус бүлэг үйл... бэри дээрэ ажаллажа бай... инженернүүдтэй, Стали... городой научно-шэнжэлэл... институдай хүдэлмэришэд... хамта коксые үргэлжэ гарга... арга шэнжэлэн үзэхэ юм.

КУЗБАССТА ТОМО ПАНЕЛЕЭР БАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

КЕМЕРОВО. Сибирьтэ эг... түрүүшынхеэ томо панеле... баригдаһан олон дабхар ба... рын гэр Юрга городто аш... лалгада үгтэбэ. Энэ гэр ... квартиратай юм. Гэрэй хэр... сэлнүүдые суглуулга, м... шэрдэн гоёолго гэхэ мэтэ ... дэлмэринүүд ажалай 55 ... рэй туршада дүүргэгдээ. ... нөө хоёрдохи иимэ гэр ... луулжа эхилээ. Жэлэй дүү... тэр үшөө 4 гэр бодхоогдо... байна.

(ТАСС).

СОЦИАЛИЗМЫН ЗАМААР

Вьетнамай Демократическа Республикын 14 жэлэй ой

Вьетнамай Демократическа Республикын тогтоһоор 14 жэлэй түүхэтэ ойе вьетнам арад сентябриин 2-то тэмдэглэжэ байна.

Франциин колониализмын, нютагайнгаа феодалнуудай шэрүүн шанга дарлалтые 1945 ондо усадхаад, вьетнам арад эпхэ тайбан ажабайдалаа эрхилжэ, демократическа ехэ хубилалта бэелүүлжэ эхилээ һэн. Зүгөөр Зүүн-Урда Азида түрүүшын социалистическэ гүрэнэй — Вьетнамай Демократическа Республикын тогтоходо, империалистическэ хархис этэгээдүүд угаа ехээр хоро шараа бусалаа бэлэй. США-гэй ээрхэг түримхэйнүүлээр дэмжэгдэн, Франциин этэгээдүүд Индо-Хитадта мүлжэлгэ дарлалтын хуушанай гурим һэргээхын тула уданшьегүй шуһата дай һужэрөөгөө һэн.

Демократическа түйлалтаяа, эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, бээ даанхай байдал хамгаалха тэмсэлдэ жагсахыень уряалан бүхы түрүү организацинуудта, бүхы арад түмэндөө Индо-Хитадай Коммунистическэ парти, вьетнам арадай вождь Хо Ши Мин хандаһан байгаа. Империалистическэ булимтарагшадай нэгэдэмэл хүсэнүүдтэй хүндэ хүшэр тэмсэл хэжэ, Вьетнамай патриодууд эрхим һайнаар ажаһууха эрхэеэ аршалан хамгаалаа. Дьен-Бьен-Фу шадар Франциин империалистнуудай үй бута сохигдоһоной һүүлээр уданшьегүй 1954 оной июльдэ Женевэдэ хэлсээн баталагдажа, Индо-Хитадта амгалан байдал тогтоогдоо һэн. Тиигэжэ Хойто Вьетнамай ажалшад амгалан ажал эрхилхэ аргатай болоо һэн.

Зүгөөр тус орон һандарал хохидолдо оронхой байгаа. ДРВ-гэй хэсүү бэрхэ байдалтай байһан тэрэ сагта Советскэ Союз түрүүтэй, хүсэн түгэлдэр социалистическэ лагерь тус орондо туһаламжа үзүүлээ. Социализмын оронуудай һайн һайхан туһаламжа абаһанайнгаа ашаар ДРВ тон богони болзор соо—гурбан жэлэй туршада ажахыгаа һэргээн бодхоожо, дайнай үшаруулһан хохидол бэрхэшээлнүүдые зайсуулаа. Үшөө эсэргүүсэлгын жэлнүүдтэ партиин хэжэ эхилһэн аграрна реформо бэелүүлэгдэжэ, феодалнуудай болон помещигүүдэй анги усадхагдаа, хүдөө нютагуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүд үзэгдөөгүй ехээр хүгжэхэ аргатай болоо.

Һэргээн бодхоохо үеын дүүрэһэнэй һүүлээр, 1958 оноһоо эхилэн, Вьетнамай Демократическа Республика оронoo хүгжөөхэ түрүүшын гурбан жэлэй түсэбэй ёһоор ажахы болон соёл болбосоролоо социалистическэ замаар үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгажа эхилбэ.

Республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар горьтойхон амжалтанууд 1958 ондо түйлагдаа. Хүдөөгэй ажалшад ехэ илалта түйлаба. Сагай уларилай таагүй муу байгаашье һаань, барайгарай ургаса 4,6 миллион тонно гү, али 1957 онойхиһоо 16 процентээр ехэ болоо. Дайнай урда тээхи үеынхидэ орходоо хоёр дахин шахуу ехэ барайгар абтаа. Мүн ондоо ургамалнуудаар түсэб нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Мал ажал амжалтатайгаар хүгжөөгдөө.

1959 оной түрүүшын хахадта 1958 оной хабарайхида орходоо (Вьетнамда жэлдээ хоёр ургаса хуряажа абана) орон дотор 500 мянган тонноор ехэ барайгар абтаа. Мүнөө ДРВ барайгараар өөрыгөө хангахаһаа гадна, ондоо оронуудта тэрэниие нилээд ехээр худалдана.

Хүдөө ажахые шууд шиидхэхы эрхэ нүхэсэл бологшо хүдөөдэ хамтаралнуудые тогтоохо политикаяа Вьетнамай Ажалшадай партиин шууд сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар эдэ амжалтанууд түйлагдаа. ДРВ-гэй таряашадай бүлэнэрэй олонхинь ажалай харилсан туһалалсаха бүлэгүүдтэ, мүн 20 гаран процентнь—хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудта һайн дураараа нэгэдэнхэй юм.

Хүдөө ажахые улам саашадань дэбжээхэ гээшэ экономикын хүгжэлгын гол зорилгонь болоно гэжэ Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гэй XIV пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Техническэ ургамал улам ехээр тарижа, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр гаргадаг болохо гээшэ хүдөө ажахын гол зорилго болоно.

Урдань колони байһан Вьетнамда өөрынь промышленность үгы шахуу байгаа. Амгалан тайбан байдалай тогтоогдоһон сагһаа хойшонхи жэлнүүдтэ Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, социалистическэ бусад оронуудай туһаламжаар 50 гаран промышленна томо предприяти эндэ баригдаа. Энэ үедэ һэргээн байгуулагдаһан 60 шахуу предприяти үнэндөө шэнээр баригдаһан, мүнөө үеын техникээр хангагдаһан байна.

ДРВ-дэ промышленна үйлэдбэри үзэгдөө дуулдаагүй түргэнөөр ургана. Үнгэрэгшэ жэлдэ промышленна продукци гаргалга бүхыдөө 1957 онойхиһоо 16 процентээр ехэ болоо. 1959 оной түрүүшын зургаан һарын туршада промышленна продукци үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал 62,3 процентээр ургаһан байна. Зүүн-Урда Азиин социалистическэ бэшэ нэгэшье орондо иимэ түргэн хүгжэлтэ үзэгдэдэггүй юм.

ДРВ-дэ уласхоорондын экономическа харилсаан түргэнөөр хүгжэнэ. Мүнөө тус республика социалистическэ оронуудһаа гадна, бусад олон капиталистическэ оронуудтай худалдаа наймаа эрхилнэ.

Арад зоной̆нгоо соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тус орон түйлай ехэ алхам хээ. Мүнөө ехэ наһатанай (50 хүрэтэр наһанай) 96 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ болонхой. Энэ хадаа тон ехэ илалта гээшэ. Урдань Вьетнамай хүн зоной миил дүрбэ бага үлүүтэй процентнь уншажа, бэшэжэ шададаг байгаа. Бүхы Индо-Хитадта революциин урда тээ һуража байгшадһаа 24 дахин олон һурагшад, студентнэр һуралсалай энэ жэлдэ партада һуугаа. Мүнөө ДРВ-дэ университет, 6 институт, 15 техникум, олон зуугаад эхин, дунда һургуули, мүн хүн зоной эрдэм, соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ олон курса цээгдэнхэй.

Миил һүүлшын дүрбэн жэлэй туршада орон доторнь политическэ, экономическа, уран һайханай литература 41 миллион хэһэгээр хэблэгдэн гараа. Тус орондо түбэй болон нютагай зуу гаран газетэ, журналнууд, мэдээсэлэй бюллетеньнүүд гаргагдана. Урдань бүхы Индо-Хитадта оройдоол гурбан библиотекэ байһан юм. Мүнөө ДРВ-дэ бигахан предприяти, хоолын тосхон хүрэтэрөө өөрын библиотекэтэй болонхой.

Вьетнам арад кино ходо харадаг болоо. Аха дүү социалистическэ оронуудай фильмнүүд тус ороной нютаг бүхэндэ харуулагдана.

Хариин оронуудтай байгуулһан культурна харилсаа холбоониинь улам үргэдхэгдэнэ. Һүүлшын табахан жэлэй туршада социализмын лагерьһаа 60 гаран делегаци ДРВ-дэ айлшалаа. Мүн Вьетнамай хэдэн зуугаад ажал-ябуулагшад социалистическэ оронуудта айлшалан ошоһон, уласхоорондын конференцинүүдтэ хабаадалсаһан байна.

Халдабарита хамшаг, ондоошье үбшэнүүдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ вьетнам арад айхабтар ехэ илалта түйлаа. ДРВ-дэ олон госпитальнууд, больницанууд, эмнэлгын газарнууд байгуулагдаа.

ДРВ-гэй ажалшадай байдал үдэр бүри һайжарна, тэдэнэр юумэ бүри ехээр худалдан абадаг боложо байнхай. Барайгараар, бусад шухала эдеэ хоолоор вьетнам арад хүсэд хүрэхөөр хангагданхай, урдынхиһаа һайнаар хубсалдаг. Энээниие дайсадшье мэдэрхэ баатай болоо.

Вьетнам арадай түйлаһан үзэгдөө дуулдаагүй эдэ амжалтанууд марксистско-ленинскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин аша үрэ мүн болоно. Советскэ Союзай, КНР-эй, социалистическэ бусад оронуудай аха дүүгэй туһаламжада түшэглэн, Вьетнамай Ажалшадай парти оронoo социализмын замаар шууд сэхээр жолоодон ябана.

КПСС-эй XXI съезд бүхы вьетнам арадай ажабайдалда түүхэтэ удхашанартай байба. Социалистическэ лагерьтай нягтаар эмхидэн жагсаһан республикын ажалшад коммунизм байгуулхын түлөө совет хүнүүдэй хэжэ байһан тэмсэлые һайшааха зуураа, орон дотороо социализм амжалтатайгаар байгуулха тухай Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гэй шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үр... дэлгэрүүлээ.

Зол жаргалта, амгалан ажа... дал зохёолгодо ДРВ-гэй түйл... угаа ехэ амжалтанууд эхэ ор... нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлдэ ... Вьетнамай арад зониие зориг... на. Оронойнгоо нэгэдэлэй, эб... рамдалай түлөө тэмсэлэй тү... рэ үргэжэ ябадаг ДРВ-гэй пр... тельство Женевскэ хэлсээнэй ё... сүлөөтэ һунгалта хэжэ, ороно... гэдүүлхэ тухай асуудал шиид... таатай зохид эрхэ байдал бии... гохын, харилсаагаа һайжаруу... тулада Урда Вьетнамай засаг... хидай үмэнэ нэгэтэ бэшэ дура... оруулдаг байгаа. Зүгөөр. Ам... кын монополинуудай үгөөр ба... Урда Вьетнамай зонхилогшод ... таатай зүб дурадхалнуудые х... буруушаадаг байгаа. Тэд... Вьетнамай хоёр боложо хубаа... гые үлөөхын, Хойто болон У... Вьетнамай хүн зониие нэгэдүү... гүйн тулада Женевскэ хэлсээ... хинагүй. Тиибэшье Вьетнам н... дүүлэгдэхэ юм гэжэ вьетнам а... батаар этигэн найдана. Патрио... дай талада—түгэлдэр хүсэтэ ... циалистическэ лагерь, бүхы т... хүн түрэлтэн байна ха юм.

Үнгэрһэн 14 жэл Вьетна... Демократическа Республикын б... бэхи байһые бүхы дэлхэйн хүн... до үнэмшэмөөр харуулаа. ... рэнэй шэн зоригто арад социа... байгуулгын замда эрид ш... ороод, эхэ ороноо энхэ тайба... нэгэдүүлхын түлөө, Азида б... бүхы дэлхэй дээрэ эб найрам... бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэй... тэмсэжэ байна.

Социализмын хэрэгтэ, бата ... эб найрамдалые хангаха хэр... алба хэхэ гэһэн нугаршагүй ... зоригтойгоор ДРВ алдарта түү... гээ 15-дахи жэлые эхилхэнь.

А. ФИЛИППО...

Ханой хото.

Батомунко ПУРБУЕВ

САСУУТАН

Пьесын хоёрдохи акт

Колхозой клубые даагшын кабинет. Үдэшэ. Ханаарнь портредүүд, лозунгууд. Углууда томо шкаф, үүдээрнь хуур, хушир, баян гэхэ мэтэ хүгжэмэй инструментнүүд харагдана. Стол дээрэнь графинтай уһан, хоёр стакан. Столой хажуугаар хэдэн һандали, ута скамейкэ. Комсомолой комитедэй суглаанай дүүрэжэ байһан үе. Комсорг Катя, Сэрэгмаа, Түмэр, Бимба, Янжама зэргэ хүбүүд ехэ хүхюутэйгээр хөөрэлдэжэ байтараа бэе бэеэ шоглолсожо оронод...

КАТЯ: Зай нүхэд! ойлгосотой гү?

БУЛТАДАА: Ойлгосотой, ойлгосотой!

СЭРЭГМАА: Эрдэни минии юумэ болоо юм? Минии Би... Би...

ТҮМЭР: Эрдэни Сэрэгмаа хоёр ...уляа дүүргэһээр юун дээрэ бэе бэедээ эрхэсэлдээд, ...хүрэтэр нэгэнииинь нэгэеэ ...ахадаха дурагүй ябажа байна. Тиигэһээр эбтээ орохо зон ... һа, һа, һа! (Хүбүүд энеэлдэнэ).

КАТЯ: Зай, хүрэг даа! Иигэһээр нэгэеэ шогложо эхилхэмнай үглөө эртэ булта ажалтай зон даа... Тараханаа урид нэгэ бага дуулалдая. Янжама эхилэ...

СЭРЭГМАА: Зүб! Зүб! Янжама, нэгэ дуу эхилэ. Түмэр, баянаа абаадал даа... (Түмэр шкаф соо баян абана. Багахан заһатай байна).

БИМБА: Дуулаяа! (Сонходо гаража зогсоно). Харыт, ямар һэбэгүй, аглаг үдэшэ бэ! Нүхэд! ...даа... Зунай сагта хүнэй сэдьхэлэй гадна сэнгүү байдаг бэ?! Ээ... Бүхэли үдэртөө хүсэн байнал ...ажал хээд, зунай сэлгеэ үдэ...дэтэ инагтаяа хүтэрэлдөөд, ...жэ ябадаг һаа... (һанаа алдана) һм.! Тэд хаанаханабши даа, ...хамнин. Зүүдэндэмниишье үзэгдэгүйш... (Түмэрые гааруулха ...тай дуугарна). Түмэрэйнгөө ...мыень буляаха болоо ха... ...эд тээшээ эмнисэгээн дуула...

...гяа хадын бургааһанда
...маан яахадаа дуратайб даа.
...ралгүйхэн намаханда
Янжама яахадаа дуратайб даа...

ЯНЖАМА: (Шоглоһыень ойлгоод Түмэрөө баһал гасаалха дурагүй дуугарна). Түмэр, ши минии ...анда хүрэнэгүйш. Нам тухай ...ахаяаш боли... (Шоглон дуулана).

...шархал дуратай Түмэржөөн
...агаал гүйсөөгүй гүлмэрхэн...
(Бимбые тэбэринэ).

ТҮМЭР: (Шоглуулжа байһанаа ...ожо) Э-һээ! Ихэдээ яажа бай... Сухалйи хүрэхэдөө болохо!..

БИМБА: (Боксер янзаар бэеэ ...й зогсоно). Туршыш даа!

ТҮМЭР: һэ! Харыт! Боксоор ...удай чемпион хүн аад, шамһаа ...ужа гээ гүш? Яба наашаа (...һаань татана) газаа гарая!

ЯНЖАМА: (Айһан хүн болосо...). һүү-е! Болиит, болиит! Жаа...ууд юумэд аад лэ, нээрээ нан...дагшабта?.. (Бултадаа энеэлдэжэ, хүхилдэнэ. Түмэр баянаа дажа абажа шэншэлнэ).

ЯНЖАМА: Бараг, бараг даа. ...ба, бү хүлеэжэ яда. Иигэһээр ...басаганда дурлашахал бай... Харин нэгэ басаганай шамда ...эй дурлаһоод, дуулажа ябаһыень яажа мэдээбш... (Дуулана).

...шархал гансахан амарагни
...лаанхан Удэдээ һуражал байн...
...аталахал гансахан амарагни
...агшынгаа һургуулида һуражал
байн.

БИМБА: (Ехэ баяртайгаар) Хэр... тиимэ сэбэрхэн, тиимэ һайн ...аганай намда дурлаад, дуулажа ...а һаань, би нигэжэ дуулахаб... (Дуулана).

Ходоогойл мөөрэй хисээндэ
Хойтохон хүлөөрөө хаялаарай...
Конвертээр мэндээ хүргэтэрни
Колхоздоо намайгаа хүлеэгээ-
рэй...

(Саашань, Түмэрһөө бэшэниинь бултадаа дуулана).

Тэргынгээ мөөрэй хисээндэ
Тэгшэхэн хүлөөрөө хаялаарай...
Тэмдэгээр мэндээ хүргэтэрни
Тэндэхэнээл намайгаа хүлеэгээ-
рэй...

(Түмэр баянаа заһажа дүүргээд, ...дажа ороно. Саашань дуулалдаад).

Аржагар мөөрэй хисээндэ
Адмахан хүлөөрөө хаялаарай...
Айдарлаал мэндээ хүргэтэрни
Артельдээл намайгаа хүлеэгээ-
рэй...

ТҮМЭР: Дуулалдажа, хүхилдэжэ ...хыетнай хаража, шагнажа һуу...мни: «Ага, Хоринн хүбүүдэй ...гэ һайхан, Алайр, Боохоной басагадай шарай һайхан» гэжэ аман ...зүб лэ байна даа гэхээр. Бит... дуулахадаа муушаг хүн хадаа ...ажал үгэһүү! (Улам эршэтэй, ...тойгоор наалажа ороно, бул...даа дуулалдана).

Аймагай центрһээ айлшаниинь
ерэжэ,
Артелиин клуб соо шууятай.
Аягтай зугаатай агроном ерээл
даа
Артелиин басагад баяртай...
Хориимнай центрһээ айлшаниинь
ерэжэ,
Колхозойнь клуб соо шууятай.
Холшортой зугаатай агроном
ерээл даа
Колхозойнь басагад баяртай...

БИМБА: Янжама, шимнай тус...арханаар ханхинуулнаш даа, ...лаг даа, консерватори дүүргээд, ...жомоо оперын гү, али филармонии дуушан болохо байгааш...

СЭРЭГМАА: Нээрээл манай Янжамада адляар арадай дуунуудые дуулаха дуушан дүтэ нааша үсөөн байха. Зарим дуушадые радиогоор шагнахада пяршаганаад, ямаршье хэлэн дээрэ, юушье дуулаһыень ойлгохоор бэшэ байдаг.

ЯНЖАМА: Консерваторёор яахамнайб, намгүйгөөр дуушад олон ха юм... колхоздоо үнеэдээ һаажа, үхэрөө адуулжа, дуугаа дуулажа ябахадам ямар гоё гэжэ һанаабта. Уран һайханайнгаа наадаар Улан-Удээ, аяар Москвагаа ошодог бэшэ аалди!

КАТЯ: Зүб! Ойлгохын түлөө олон үгэ хэрэггүй...

БИМБА: Нүхэд! (Ехэ гүнзэгыгөөр бодоһон түхэлтэйгөөр) Саг яаһан түргөөр, юушье мэдээгүй байтар үнгэрнэ гээшэб... Һаял бултаараа шууяжа, арбадахиие дүүргэжэ, экзамен барижа байгаа бэлэйбди... Аяар хоёр жэл үнгэршэбэ... Мүнөө хаража һуухада бултадаа нэгэ үетэн, һаалишад, хонишод, трактористнар... (Гүнзэгыгөөр хэлэнэ)—залуу коммунизм байгуулагшад...

ТҮМЭР: Шимнай студент... Ерээдүйн залуу багша...

БИМБА: Бай, Бай! Би... Би..: (Бодолгото болошоно) Таанартаа зорюулжа зохёоһон түрүүшынгээ шүлэг уншаһууб.

БУЛТАДАА: (Ехэ баяртайгаар). Унша! Унша!

БИМБА: (Гүйжэ бодоод, омогтойгоор уншана).

«Коммунизм», «Социализм»
колхозуудай
Хүдэлмэришэ, ажалша түрүү
Хүбүүд, басагад жаргалтай
Ханилжа һуугыт хүхюу...
Колхозник гэһэн солото
Геройнууд болон ажалаараа
Хүртыт түргэн ордендо
Хүндэтэ Кремлиин зугһөө...
Агуу коммунис партиингаа
Аяар холые зорюулһан
Аржагар булад харгыгаар
Арадтаяа түрүү ябахыетнай
Социализмын сэсэн эрдэмэй
Советскэ студентын зүрхэнһөө
Суута комсомол эдэбхитэй
Суранзан сэдьхэлһээ юрөөнэб!

(Дохино. Булта альга ташалдана, шууялдана. Энэ үедэ хазаар моритой хүнэй газаа туласа табжагануулан гүйлгэжэ ерэхыень залуушуул ойлгоногүй...).

ТҮМЭР: Бэрхэш! Бимбамни, нүхэрни. (Бимбая тэбэринэ, мушхана). (Энэ үедэ Балжама хүгшэн сэхэл мэгдүү гүйжэ ороно).

БАЛЖАМА: Энэ иигэжэ дуулажа, шууяжа байхадаа комотег хэжэ байна гээшэ гүт? Юугээ комсомолой суглаанда «комотег» хэхэеэ ерэбэбди гээ һэмта?...

СЭРЭГМАА: (Мэгдүүгээр) Эжы! Юун болооб?!

БАЛЖАМА: Нооһо тушаахаяа ошожо ябаһан машина манай голдо шабарта һуушоод байна... Харанхы болошоод, дүтэ нааша хүн зоншье, машинашье харагданагүй. Шоферынь баарһан гансаараа машинаяа тойроод шабар худхана, худхана. Ошыт, түргөөр гаргалсыт!...

КАТЯ: Сэрэгмаагай эжы яагаа һанаамгайб даа, гүйлгэжэ ерэхэ... Хүбүүд гүйлдэел! («Ошое!», «Түргэлээ!» гэлдэһээр залуушуул гүйлдэжэ гаранад. Хойноһоонь Балжама хүгшэн «бишье гүйлгэхэм» гээд, шамдуун гарана... Удангүй Балжама хүгшэн табжаганаса бодоруулаад ябашана. Пауза. Сценэ ойро зуура хооһорно. Һүүлдэнь сумкатай юумэ бариихай, ехэ зүдэрүү, эсэшэнхэй Эрдэни ороно).

ЭРДЭНИ: Фу! Ео-ёо... ёо! Эндээ нэгэ бага амарха болоо гээшэ гү даа? Яаха ёһотойб? Гэртэхиндээ юун гэжэ хэлэхэ... Яаха хүн гээшэбиб... Хамаг зон... Сэрэгмаа... Эй, халаг даа! Яахаяашье... (Сеткэтэй юумэеэ стол дээрэ табяад, уруугаа хаража, столоо түшөөд хэбтэшэнэ... Энэ үедэ газаа ашаамай автомашиный абяан дуулдана. Удангүй Далай угаа хүхюун гүйжэ ороно).

ДАЛАЙ: Пардон! Оо! Эрдэни Цыреныч ни. Экспрессээр буушоод, амаржа һууна гут? Хари Дондогой газаа модо буулгажа байхадаа харахадамни клуб үнинэйл дэнтэй байгаа юм. Шамайгаал ерээ ха гэжэ тухайлаал һэм... Зай, хэды хүргөөбш? Сумма... Сумма... (хармааниинь тоншоно).

ЭРДЭНИ: Урда трактһаа нааша ябагалжа, эсэшоод һуунам даа. Наймаагаа дүүргэтэрни байлсахагүй, орхёод ерэхэдээ яана гээшэбши...

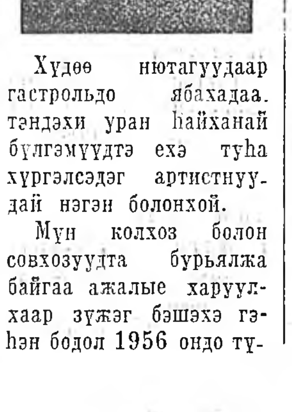
ДАЛАЙ: Теэд бишни городто саашаа удаан байха аргагүй байгаа хаямбиб... Ошоходоошье бригадирһаа табилгагүйгөөр Дондог бухгалтертай хэлсэжэ, нюусаар путёвко бэшүүлжэ ошоно бэшэ һаалди! Эндэнэй ондоо ажал хэхэ хүн аад, тэрэнэйнгээ түлөө Дондогтош хоёр үдэр модо шэрэбэб...

ЭРДЭНИ: Бишни муу ябажа ерээби...

I.

Батомунко Пурбуев 1929 ондо Агын Бурядай национальна округой Зугаалай нютагта түрөө. 1952 ондо Агын дунда һургуули эрхимээр дүүргээд, Улан-Удэ ерэжэ, Бурят драмын театрын уран зураашын туһалагшаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Бүри һуража ябахадаа һургуулиингаа уран һайханай бүлгэмдэ орожо, шүлэг уншаха, дуу дуулаха, бишыхан зүжэгүүдтэ наадаха дуратай байһанаа харуулаа бэлэй.

Театрын табиһан зүжэгүүдые нүхэр Чернутовтай гоёолсохоһоо гадна, зарим зүжэгүүдтэ наадалсажа эхилээ һэн. Пурбуевай олон юумэ мэдэхэ дуратай, актёрой мэргэжэлые һонирходог байһандань театрын ахамад артистнууд анхаралаа табижа, бага багахан рольнуудта наадахыень дурадхалаг, наадахадань туһалдаг болобо. Уданшьегүй Б. М. Пурбуевай наадажа шадаха байһыень һайн мэдэхэ болоходоо, ехэ рольнуудые үгэдэг болоо һэн. 1954 онһоо хойшо Батомунко гуша гаран зүжэгтэ хабаадалсажа, театр харагшадта хүндэтэй болоо.

Хүдөө нютагуудаар гастрольдо ябахадаа. тэндэхи уран һайханай бүлгэмүүдтэ ехэ туһа хүргэлсэдэг артистнуудай нэгэн болонхой.

Мүн колхоз болон совхозуудта бурьялжа байгаа ажалые харуулхаар зүжэг бэшэхэ гэһэн бодол 1956 ондо түрөөд, хүдөө нютагай хүдэлмэришэ залуушуултай бүри дүтэ танилсаха, ажал хэрэгыень һайн мэдэхые оролдожо эхилээ һэн.

Тиигэһэнэй ашаар һаяхан «Сасуутан» гэжэ һонирхолтой зүжэг бэшэжэ дүүргээ. Тэрэ зүжэгыень Бурядай драмтеатрын бэлигтэ коллектив ажалшадта харуулжа байна. «Сасуутан» гэжэ зүжэг мүнөө сагай колхозуудай байдалые зүбөөр харуулһандаа республика соогоо суутай болоо.

Энэнь Москвада болохоёо байгаа декадын үедэ харуулагдаха зүжэгүүдэй тоодо оруулагдаа. Мүнөө ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа дүүрэнхэй.

Нүхэр Пурбуев Москвагай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институтда һурахаяа ошохонь.

«Сасуутан» гэжэ зүжэгэй нэгэ бүлэгынь эндэ толилогдобо.

Ч. Дарибазарон.

ДАЛАЙ: Яагаабши?

ЭРДЭНИ: Шэхэтэй хүндэ бү хэлээрэй. Эреэн гахаймни мүнгэнһөө һохоршье сагаан үлөөгүй...

ДАЛАЙ: Юу?! Яагаад?!
ЭРДЭНИ: хулуулгааб?

ДАЛАЙ: (Эшхэрнэ) Хэзээ?!

ЭРДЭНИ: Шинии наашаа ерэһэн үдэр, мяхаяа наймаалжа дүүргээд, ехэ магазинуудааршье ябажа үрдеэгүйб, орой болошоо һэн... Ресторанда эдеэлхэ гэжэ ороод һуужа һуутарни...

ДАЛАЙ: Уужал ороо гүш?
ЭРДЭНИ: Харахадам һайн лэ янзын хүн бэлэй. Нэгэ шалхагар улаан хүн хажуудам һуулсаад, аргагүй таниһан хүн боложо байжа баалахадань ууһан зомди. Элүүр лэ һуунаб гэжэ һанаһан аад, саашань юушье мэдэнэгүйб... Гэнтэ һэрин гэхэдээ... һүни... тэрэ ресторанайнгаа хажуудахи сэсэрлиг бургааһан соо хэбтээб.

ДАЛАЙ: Тьфу! Харин вытрезвиловкэдэ ороогүйшни хүрөө гээшэ...

ЭРДЭНИ: Бодон гэхэдээ шудхаһан зумбараан шэнги шал нойтон, үзэн гэхэдэ мүнгэнһөөмни һохор сагаанайшье хэлтэрхэй байхагүй. Гараймни часшье үгы. Толгоймни гэжэ дэлбэрхэеэ байгаа. (Үргэсэ барина). Эндэмни мүнөөшье үбдэнэ. Һэ! ошожо-ошожо урда үдэрынь абаһан эгээл энэ бүтэн үлөө... (Сумкатай юумэеэ заана. Далайн тэрэниинь задалхада, хоёр шэл «Столична» архи, хэдэн хабтагар шараһан камбала гарана. Энэ үедэ Даржаа һэмээхэн ороод орхино).

ДАРЖАА: (Мэдээшэгүй боложо) Зай, хүбүүд, һайнууд гүбди... Эрдэни һайн ябажа ерээ гүш? (Хүбүүд абяагүй һууна. Даржаа мэхэтэйгээр) Зай, Эрдэни. Ехээр һанаагаал бү зобо. Баарһан гэнэдээл хаяміш даа. Теэд эрэ хүндэ тэрэ тухай юумэн болодог гээшэ даа. Хүнэй залуу ябахада юуншье тохёолдохо.

ЭРДЭНИ: (Мэгдүүгээр). Юу?! Юун болохо гэжэ?!

ДАРЖАА: (Мэхэтэйгээр) орохо гэжэ ябатарни таанадай хөөрэлдэжэ байхада, һаалта хэхэеэ аягүйрхөөд, газаа байхадаа халта шагнаалби даа. Теэд мүнөө яахаб... бэел мэндэ хадаа хүрөөл даа. (Стол дээрэхи архи, загаһа хараад урмашана). Һэ! һэ! һэ! Эрдэнимни миниингээ захяа асараалтайш... Энэл гээшэ! (Камбала абажа). Ганса нюдэтэ! Нэрэнь хэн бэлэй? Жаалда ехэ... Ээ? Камбала шараһан... жэгтэй дуратай хүм... Энэ «Столичнашье» эндэмнай үгы аад, һонирхожо уухаяа захяа һэм даа...

ЭРДЭНИ: (Сухалтайгаар) Энэл бузарһааш тодхорто орогдобо ха юм.

ДАРЖАА: Зэ! Эрэ хүн аад, юун бирагүй юумэндэ хара буугаабш. Абашни нэгэ гахайн поршоонхын үгы болоходо хотогодшье гэхэгүй хүн гээшэ. Нэгыень та хоёртоёо барижархиһуу даа... (Нэгэ шэл архи задалжа, графинай хажуугай хоёр стакан соо дүүрэтэр шахуу аягална).

ЭРДЭНИ: Таанад уугты, би балгашье уухагүйб...

ДАРЖАА: Уужархииш даа... Юрэдөө мүнгэншни тэхэрихээ болёо... Мүрынь ганса, мүргэлынь нэгэ болоо ха юм. Тэрээхэн гарзашье бараг гээшэ. Эрэ хүнэй досоо эмээлтэ, хазаарта багтаха гэлсэдэг юм шуу.

ЭРДЭНИ: (һанаата болоно). Гарзадашье һанаан болоногүйб. Ондоо юумэндэ...

ДАРЖАА: Зэ! Халтад гэһэн юумэнһээ гайхаха болоо һаа, гэшхэхэ газар олдодоггүй юм. Зай, хүбүүдни. Барижархия... Гэрэйшни бүтэһэнэйхиие угаалга болог... Мэндэ! (Шэлтэй архяа аягалаад ууна. Загаһа эдинэ). Гэрышни гэжэ дарайштар лэ табижархиба гээшэбди. Гансал һамга абахаяал хэлэ... һэ! һэ! Үгы нээрээ гэрлэхэ гэхэһээ Батын Бимба Дашанимын Сэрэгмаае һамга абахань гэлсэнэл... Тиихэдэ...

ЭРДЭНИ: (Сошоно) Юу?! Хэн хэлэнэб?!

ДАРЖАА: Лабыень хүсэд мэдэнэгүйб. Бимба Сэрэгмаатай, Түмэр Янжаматай гэрлэхэ, намартаа залуушуулай олон түрэ болохонь гэлсэжэ байхыень хаана дуулаа гээшэ һэмбиб даа... Мартажархёоб... (Алшууртай тамхи гаргажа, томо хара гааһаар татана, утаандань хахасагаана).

ЭРДЭНИ: Үгы юрэдөө юу хэлэнэ гээшэбта?! Даржаахай?! Хаана хэлсээ һэм бэ?!

ДАРЖАА: Хари мартажархёоб. Зүүдэлээгүй хүн гээби даа. Үгы даа. Тиигэжэ хэлсэжэл байгаа һэн... Ээ-Ээ! Нээрээ! Тугаар һая энээхэнүүр гарахадамни... Энээхэн таһалга соотнай шаг-шууяан, дуу-шуу табилдаан байгаа бэлэйл...

ЭРДЭНИ: (Собхорон алдана) Хэд?! Хэд-юуд байгаа гэжэ?!

ДАРЖАА: Хэд юуд һэмбэ... Хүсэд илгаруулаагүйб... Лаб лэ тэрэ Бимба, Сэрэгмаа, үхи басагад дүүрэн хэбэртэй гармошко дуугаргаха, һүхирэлдэхэ дуулалдахань аргагүй байгаа һэн... Юрэдөө яахамнайб. Битнай ябаһууб даа. Хөөрэлдэгты, хүбүүдни... һаатуулан алдаба гүб... һэ! һэ! Дондог гэртэмни шэнэ таһалга залгалса гээһэн... (Нүгөөдэ шэлтэй архи, саарһатай загаһыень абаад, гаража ябашана).

ЭРДЭНИ: (Гайхашоод, юуншье гэхэ мүрөө оложо ядажа) Үгы... үгы... Энэ Даржаа ахайнь юу хэлэбэб?! Сэрэгмаа... Сэрэгмаа... Би... Бим... Бимб...

ДАЛАЙ Юугээ гайхаабши?

ЭРДЭНИ: (һөөргэ руугаа алхална). Үгы, Үгы... би... этигэнэгүйб.. Би-Бим... б... б...

ДАЛАЙ: Эрдэни! Шинии дуратайшье һаа, Сэрэгмаагай шамда дуратай байһыень яажа мэдээбши?

ЭРДЭНИ: Би гү? Теэд... Би... Аяар хэзээнэй... Хэзээнэй үелһэн гээшэбиб.

ДАЛАЙ: Эй-эй! Эрдэни! Эрдэни! Тиимэ бэлээр бү бодыш! Дуран гээшэш, нүхэр, нэгэл жэгтэй... хэлэхэ үгэ олдоногүй... Оньһониинь олдожо үгэдэггүй байгаа юм. Нэгэнэй нэгэндэ дуратай байхада, тэрэнь дурагүй байжа байха. Дурагүйл һаань, хайшаншье гээ һаа, өөртөө дурлуулжа шадахагүйш...

ЭРДЭНИ: Үгы... Сэрэгмаа намда дуратайл байха ёһотой.

ДАЛАЙ: Һэ! «Ёһотой» гэжэ, ши тэрэнэйнгээ шамда дуратай байһыеншье мүнөө болотор мэдэнэгүйш. Дуратай гүш гэжэ һураа һэн гүш?

ЭРДЭНИ: Үгы! Үгы гэлтэй... Өөрөө тухайлха ёһотой байха... Үнинэйл уулзаха, хөөрэлдэхэ аад лэ...

ДАЛАЙ: Хари, хари һара, жэлээр уулзадаггүй аад, мэдэнэгүй ха юмши? Эрдэни тэрэшни Бимбатай ямар лэ ааб?

ЭРДЭНИ: Байзал даа... Ши минии...

ДАЛАЙ: (Архи заана). Барил даа, энээнээ ууж архи. Уу! Гансата зориг орохош! Тиигээд хөөрэлдэхэбди. Шинии уугаагүй һаа, би уухагүйб.

ЭРДЭНИ: Ээ-һэй! Һм! (Ехэ хүндөөр абяа гарахадал гээд, нюдөө аняад, зүрхэлжэ зүрхэлжэ архяа гудамхижархина. Удаань Далай ууна).

ДАЛАЙ: Би хүнэй зосоо орожо үзөө бэшэ аад, яажа мэдэхэбиб. Тиибэшье Түмэр Бимба хоёр сугтаа нэгэ тракторта хүдэлнэ хаям. Энэ зундаа ото мотоциклаараа хонишод, һаалишад руу гүйлгэлдөө...

ЭРДЭНИ: Теэд...

ДАЛАЙ: Юу ойлгожо ядаа хүмши... Бимба Түмэртэй пар хахалалсаха. Сэрэгмаа дүтэхэнүүр хонидоо адуулха. Үдэртөө халуун болоходо трактористнар хонишодто орожо, тараг ууха, үдэшэндөө һэрюун һэбшээн... Толгойень эрьюулһэн лэ байха.

ЭРДЭНИ: Ухаанда багтанагүй. Хай даа! Юрэдөө...

ДАЛАЙ: Басагад гээшэшни найдахань... (Һанаа алдана). Нэгэнтэй үелжэ ябатараа, гэнтэ мэдэхэдэш, ондоо хүндэ хадамда гарашаһан байгша. Жэшээнь, намайе, Эрдэни, намайе абаад үзыш. Би али тухай дуратай байгаабиб. Нэрыеншье нэрлээд яахамниб. Ши өөрөө мэдэнэ хаямши. Тэрээнһээ хойшо миниишни һанаан ходо хэлтэгы ябана даа.

ЭРДЭНИ: Басагад бултадаа тиимэ байхагүй...

ДАЛАЙ: Һэ! Хүнэй хэлэхые ойлгохогүй ямар жэгтэй хүмши! (Хоюулаа һогтоо хэбэртэй). Сэхыень шамда хэлэхэдэ, Сэрэгмаа шамда дурагүй! Би шамһаа үлүү мэдэхэ байхаб. Хажуу тээһээ харахада эли ха юм! Һэ! (Абяаниинь шангадана). Тээсгэншье Майн нэгэнэй һайндэрөөр үгэшье хөөрэлдэхэ дурагүй буруу харашана, тэрьелшэнэ бэшэ һаал?!

ЭРДЭНИ: (Бодолгото болоно). Хари... һүүлэй үедэ бүришье зангаа хубилаа...

ДАЛАЙ: Хари, хари! Дурагүйл һаань, яажашье шадахагүйш!

ЭРДЭНИ: Хэрбээ... Намайе, намайе — үгы даа... Би тиимэ бэлээр орхихогүйб! Байза, өөртэйнь уулзажа, хоёрой нэгэн болотороо хөөрэлдэхэб.

ДАЛАЙ: Орхи саашань! Бү аргада! Басагад олон хаям! (Энэ үедэ газаа шаг шууяа табилдаһаар, «машинань эндэ байна!» «Далайн машина» гэлдэһээр хуу шабар болошоһон хубсаһатай Катя, Сэрэгмаа, Бимба, Түмэр, Янжама орожо ерэнэд).

ДАЛАЙ: (Эрдэнидэ) хараба гүш?

КАТЯ: Һөө! Далай, яагаа һайнаар шамгай дайралдаба гээшэбибди! Ошоё, машинааршни шабар соо һууһан нооһо тээгээтэй машина татажа гаргая!

СЭРЭГМАА: Баруун голдо байна, ошоод яашье гаргажа ядаабди!

ДАЛАЙ: Би өөрөө машинаяа шабарта һуулгаа һаа, яаха хүнбиб!

КАТЯ: Далай! Шалтаг бү бэдэрэ!

БИМБА: Шамдал адли шофёр шабар соо зобожо байна хаям!

ЯНЖАМА: Ойлгоно гүш! Гүрэндэ нооһо тушаахаяа ябаһан машина... (Стол дээрэ байһан шэл хараад). Эдэтнай шал һогтуунууд лэ...

ДАЛАЙ: Хэн һогтуу гэжэ? (хоюулан найганад).

ЭРДЭНИ: Хүниие худалаар бү харда!!

ТҮМЭР: Далай! Өөрөө ошожо шадахагүй һаа, түлхюурээ намда үгэ!

ДАЛАЙ: Һэ, харыт! Хэн шамда машина эбдүүлхэ юм?

КАТЯ: Нюуртаа үһэ ургаа бэшэ аад, эшэхээ яанат? Ажалай халуун хаһада хэдэн хоногто зайгаад, архи уужархёод, үбһэ хуряалгада, нооһо хайшалалгада ябаха гэжэ комсомолой суглаанда үгэһэн уялгаяа юундэ дүүргэнэгүйбта?!

СЭРЭГМАА: Эгээл иимэ худалша, хүниие мэхэлхэһээ бэшэ юушье хэжэ шадахагүй зоноор юу хөөрэлдэхэб! «Шархи паараа олохо» гэжэ эдэ хоёрһоо удхатай. Нэгэнэйнгээ урагшаа ябахагүй мүртэ, нүгөөдэнь һаалта хэхэ...

ЭРДЭНИ: Ши абяагүй бай!

СЭРЭГМАА: Колхозой ажал хойшо татажа байнаб гэжэ мэдэнэ гүш! Хара мэхэшэн! Эгээ мүнөө юу бодонобши? Али ууран тархиишни архиин охин тамхинай утаан хоёрто гашалшоод, мэдэхэ мэдэрэлгүй болошоо гү?!

ЭРДЭНИ: Хүрөө! Хүниие элдэбээр наада бү хара.

ТҮМЭР: (Далайда дүтэлнэ). Түлхюурээ үгэхэ юм һаа, үгэ. Үгы һааш...

СЭРЭГМАА: Юу эдээниие аргадахабибди. Ошоё. Ондоо машина бэдэрээ!

БИМБА: (Һандали дээрэ унагааһан мүнгэн үлхүүртэй түлхюурыень гэнтэ харамсаараа абаад, Түмэртэ үгэнэ).

ТҮМЭР: Бари, бари!

ДАЛАЙ: (Һуга харайн бодоно). Орхи тэрэ түлхюур!

ТҮМЭР: Бү һархагана! Сухалһаашни хэншье айхагүй! (Аажамханаар түлхюурээрнь һаадаад абана).

ДАЛАЙ: (Түмэртэ аһашоо һаа, гэжэ һанаһан аад, хүдэр бэеыень. харахадаа номгорно). Машина эбдээ һаа, өөрөө харюусахаш.

ТҮМЭР: Харюусахаб! Колхозой машина колхозой ажалда ябуулхада яаха юм!

КАТЯ: Хүрөө! Эдээниие аргадахые аргадаабди. Ондоо газар хэлсээгүйдэ болиһон хоёр! Ябая хүбүүд! (Булта һубарилдаһаар гарана. Газаа энеэлдэжэ байжа үүдэ шэбхэдэнэ. Эрдэни гүйжэ ошоод, үүдэ түлхинэ).

ЭРДЭНИ: Үүдэ юундэ шэбхэдээбта?! Шангаар тоншоно.

Газааһаа Сэрэгмаагай абяан: «Зунай һүни зууража үхэхэгүйт. Эндээ тэлэржэ хоногты!» **«Катиин абяан:** «үглөөдэр правленидэ хөөрэлдэхэеэ бэлдэжэ хоногты»... Газаа машинын абяан гарана. Залуушуул дуу дуулалдаһаар ошоно. Эрдэни һөөргэ руугаа алхална. Далай урмагүй һууна).

ДАЛАЙ: Зай, мүнөө одоол этигэбэ гүш?

ЭРДЭНИ: Ы?

ДАЛАЙ: Тьфу! (Буруу харашана).

ХҮШЭГЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурядай Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын байшан. **Л. Хайдуровай** фото.

Һонирхолтой выставкэ

В. И. Мухинагай нэрэмжэтэ Ленинградай уран һайханай промышленна дээдэ училищида һуража гараһан залуу уран зураашад Андрей Хомяков, Анна Хомякова гэгшэдэй хэһэн зүйлнүүд уран һайханай музейдэ (Улан-Удын Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ, 19) выставкэ болгон табигдаа. Керамическа шулуугаар, шаажан, шэл гэхэ мэтээр хэгдэһэн элдэб зүйлнүүд выставкэдэ олоор табигдаһан байна.

А. Хомяков Ленинградай уран һайханай промышленна дээдэ училищида орохынгоо урда тээ Улан-Удэ городой уран зураашадай мастерскойдо удаан саг соо хүдэлһэн юм. Залуу уран зураашадай бүтээһэн зүйлнүүдтэ ямар сэгнэлтын үгтэһэн тухай һайшаалай дэбтэртэ тодорхойгоор бэшэгдэнэ. Ажалшад выставкын зүйлнүүдтэ муу бэшэ сэгнэлтэ үгэхэһөө гадна, саашадаа бүри һайнаар ажаллахыень залуу уран зураашадта хүсэнэ.

Түрүүшын гурбан үдэрэй туршада выставкые хэдэн зуугаад хүн хараа. Сентябриин 20 хүрэтэр нээлгэтэй байха энэ выставкэдэ дуратай хүнэй орохоор болохо.

Уран һайханай зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд выставкэдэ табигдаһан шаажан, шэл материалнуудые һонирхон харана.

Кировэй нэрэмжэтэ, «Кооператор-комсомолец», «Труд» гэжэ олзоборилгын артельнүүдэй, Улан-Удын городой промкомбинадай, шэлэй механизированнэ зоводой хүдэлмэришэд, Нютагай промышленностиин министерствын, Худалдаа наймаанай министерствын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө үедэ музейдэ эмхидхэгдэһэн выставкээр һонирхоно.

Г. Николаев.

„МОСКВА" ГЭЖЭ СЕЙСМИЧЕСКЭ СТАНЦИДА

СССР-эй Наукануудай академиин сейсмологиин Соведэй түрүүлэгшэ, «Москва» гэжэ сейсмическэ станциие даагша профессор Е. Ф. Саваренский гэгшын ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, августын 29-дэ Москвагай сагаар 20 час 11 минутада Москваһаа 4.400 километртэ газарай хүдэлһэниинь станцида эли болоо. Байгал далайн зүүн эрьедэ, Сэлэнгэ мүрэнэй адагта болоһон газарай хүдэлөөнһөө гэр байрануудай һандарһан, хүнүүдэй үхэһэн ушар үзэгдөөгүй. Советскэ Союзай станцинуудай тодорхойлһоной ёһоор, Байгал шадарай газарай хүдэлөөн найма—юһэн баллай хүсэтэйгөөр болоһон байна. Газарай хүдэлөөн Эрхүүдэ, Улан-Удэдэ ехэ эли байгаа. Эрхүүгэй станциин тодорхойлһоной ёһоор, 1 сүүдхын туршада 100-һаа олон дахин газар хүдэлөө. (ТАСС).

Байгал шадар болоһон газарай хүдэлөөн тухай

УЛАН-УДЭ, августын 31 (ТАСС). Августын 30-най һүни Байгал далай шадар газар ехээр хүдэлһэн байна. Улан-Удэдэ, Эрхүүдэ, мүн бусадшье һууринда газар хүдэлөө.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, хүн зоноор үсөөн Байгалай зүүн урда эрьедэ, Сэлэнгэ мүрэнэй адагта эгээн ехээр газар хүдэлөө. Нютагай сагаар 1 час 11 минутада анха түрүүн газар хүдэлжэ эхилһэн байна. Ехэ хүдэлөөнэй болоһон газарта 8—9 балл хүрөө гэжэ тухайлагдана.

Газарай хүдэлөөнһөө гэр байрануудай һандарһан, хүнүүдэй үхэһэн ушар үзэгдөөгүй.

Сэлэнгэ мүрэнэй адагта 1862 оной январиин 12-то һүүлшынхеэ газар хүдэлһэн юм. Тиихэдэ 9 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн байгаа.

Эдир шатаршадай Бүхэсоюзна мүрысөөн

Латвида боложо байһан эдир шатаршадай Бүхэсоюзна мүрысөөн һонирхолтойгоор үнгэржэ байна. 3-дахи турай эхилхэдэ Белоруссиин түлөөлэгшэд азербайджанайхидтай шангаар тулалдажа, 5,5:3,5 гэһэн тоотойгоор наадалгаяа хойшолуулаа.

Москвагай шатаршад грузиинхидтай эдэбхитэйгээр наадажа, 5,5:1,5 гэһэн тоотойгоор шүүбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ чемпион болоһон Украинын команда эстониинхидтой тулалдахадаа 3:4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэб. Энэ уулзалгын үедэ ленинградайхидтай наадаһан латвиинхид 3:5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ.

РСФСР-эй шатаршад Армениин командатай шангаар тулалдажа, 7:2 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

4-дэхи уулзалгын эхилхэдэ Латвиин шатаршад Азербайджанай шатаршадтай наадаһан байна. Латвиин республикын басагадай командаһаа Дзените, Эргле, Жабко гэгшэд нүгөөдүүлээ шүүжэ, командадаа гурбан очко нэмээгээ, удаань хүбүүдэй командын гэшүүд Берзинь, Витолинь гэгшэд нүгөөдүүлээ мүн лэ шүүгээ. Энээнэй ашаар Латвиин шатаршад 6:2 гэһэн тоотойгоор наадалгаяа хойшолуулаа. Ленинградай, РСФСР-эй шатаршад шангаар тулалдаһан байна. Энэ нааданда Улан-Удын түлөөлэгшэ Игумнова Ленинградай шатаршан Кристол гэгшэтэй наадажа, тэрэнээ диилээ. Удаань Щербина (Тула), Фаенсониие шүүбэ. Терентьев (Свердловск) Лившицые, Потула Воротниковые (Ленинград) шүүгээ. Бухман—Бухтин, Шашин—Рожковский гэгшэд тэнсээ. 4-дэхи уулзалгын һүүлээр РСФСР-эй команда ленинградайхидые 5:2 гэһэн тоотойгоор шүүгээд байна. Удаадахи команданууд иимэ тоотойгоор наадалгаяа хойшолуулаа: Армени—Москва 4,5:3,5, Украина—Белорусси—3:3, Грузи—Эстони—4,5:2,5.

3-дахи, 4-дэхи уулзалгын үедэ хойшолуулагдаһан партинууд наадагдажа үргэлжэлөө. Энээнэй һүүлээр Москвагай, Армениин команданууд 7,5:4,5 очкотой, Украинын—Эстониин 6:6, Белоруссиин —Азербайджанай команданууд 6,5:5,5 очкотой болоо.

4-дэхи уулзалгын һүүлээр Москвагай, РСФСР-эй команданууд тус бүридөө 31 очкотой боложо, түрүү һуурида гараба. Удаань Ленинградай команда 27 очкотой, Латвиин—26,5, Украинын —26, Эстониин —23,5, Белоруссиин —22, Грузиин—20,5, Азербайджанай—17,5 Армениин—15 очкотой болоод байна.

А. Игумнов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жэмэс түүгшэд. **Ф. Моренецын фото.**

Хилын саанаһаа

Урдын партизануудай уулзалга дээрэ Тодор Живков үгэ хэлэбэ

СОФИ, августын 31. (ТАСС). 1944 оной сентябриин 9-дэ болоһон арадай зэбсэгтэ восстаниин илаһан үдэрһөө хойшо 15 жэлэй ойдо зорюулагдан, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй — урдын партизанууд болон политическэ хэрэгээр хаалтада урдань байгшадай уулзалга Благоевградска округой Предел гэжэ һууринда болоо.

Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Болгарида амаржа байһан Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа уулзалга дээрэ байлсаа.

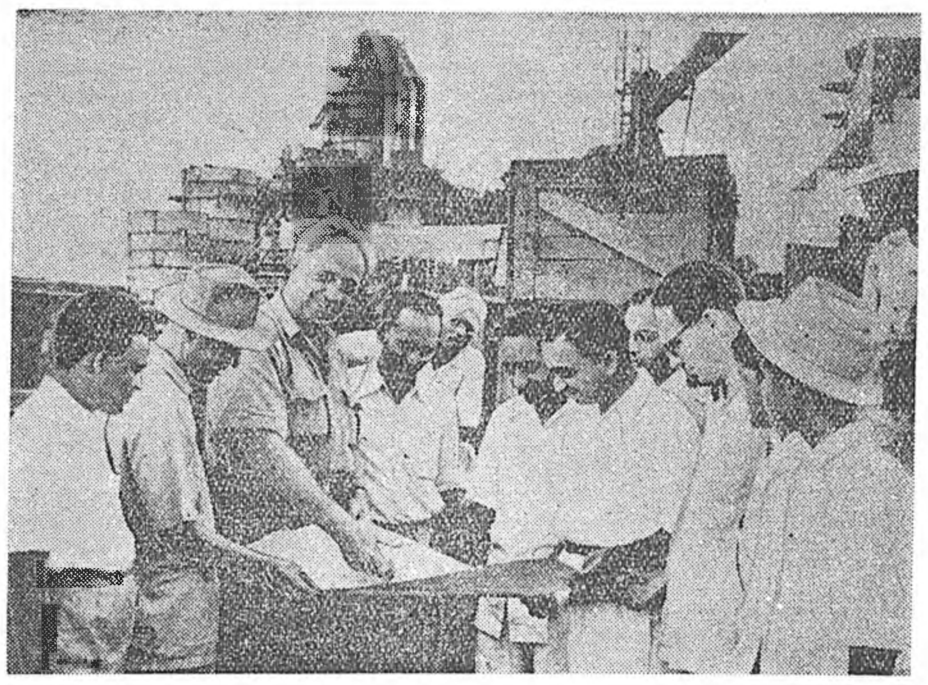
Тодор Живков үгэ хэлэхэдээ, БКП-гэй ЦК-гэй зүгһөө сугларагшадые амаршалаа. Оронойнгоо сүлөөрэгдэһөөр 15 жэлэй ойе болгар арад угаа ехэ ажалай дэбжэлтэтэйгээр, Болгариин экономикые дэбжээхын түлөө тэмсэлдэ ехэ амжалтануудые туйлан угтажа байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Мүнөө жэлдэ ган гасуур байгаашье һаань, хүдөө ажахын тон ехэ продукци абтаһан байна. Эды шэнээн продукци нэгэ жэлэй турша соо Болгари урда тээнь хэзээдэшье абаагүй юм гэжэ Тодор Живков саашань хэлээ.

Болгаро-советскэ бата бэхи хани барисаан тухай хэлэхэ зуураа, өөһэдыень сүлөөлэгшэ, хани ба аха—агуусхэ Советскэ Союзда болгар арадай гүнзэгы ехэ баясхалантайгаар хандадаг байһые Тодор Живков элирхэйлэн мэдүүлээ. Н. С. Хрущев Д. Эйзенхауэр хоёрой уулзахаяа байһан ушар бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа уулзалга дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Индонезиин компартиин ЦК-гэй делегаци президент Сукарнотай уулзаба

ДЖАКАРТА, августын 30. (ТАСС). Индонезиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой делегаци мүнөөдэр президент Сукарнотай уулзажа, президентын декредэй июлиин дүрбэндэ толилогдоһонһоо хойшо орон доторхи байдалай ямар болоод байһан тухай КПИ-гэй ЦК-гэй наймадахи пленумэй тогтоолые тэрээндэ бариулаа, тэрэшэлэн сентябриин долоонһоо арбан таба хүрэтэр болохоёо байһан КПИ-гэй зургаадахи съезд дээрэ үгэ хэлэхыень президентые уриһан байна.

Индиин Республика. Бхилаидахи металлургическа комбинадай барилга дээрэ. Советскэ болон Индиин инженернүүд үдэрэйнгөө даалгабариие зүбшэн хэлсэжэ байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Ойн баярай заседани

БАНСКА-БИСТРИЦА, августын 29. (ТАСС). Словакиин арадай восстаниин болоһоор 15 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулагдан, восстаниин центр байһан Банска-Бистрица городто Чехословакиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Словакиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Чехословакиин Национальна фронтын Центральна Комитедэй, Словакиин Национальна фронтын Центральна Комитедэй, Национальна Суглаанай Президиумэй, Словакиин Национальна Соведэй, республикын правительствын, Словакиин түлөөлэгшэдэй корпусой баярай заседани болоо.

КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүндэ кандидат Рудольф Стрехай баярай заседаниие нээгээ. Гитлеровскэ фашизмые бута сохихо, Чехословакиие сүлөөлхэ хэрэгтэ Совет Армиин сэрэгшэдэй, Словакиин арадай восстаниин баатарнуудай тон ехэ габьяатай байһые тэмдэглэхэ зуураа, наһа бараһан баатарнуудай дурасхаалые хүл дээрээ бодон зогсожо ёһолхые Р. Стрехай дурадхаа.

Удаань Чехословакиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, Чехословакиин Республикын президент Антонин Новотный элидхэл хээ.

Банска-Бистрицада митинг болобо

БАНСКА-БИСТРИЦА, августын 30. ТАСС-эй корреспондент М. Никиточкин иигэжэ мэдээсэнэ:

Словакиин арадай восстаниин болоһоор 15 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулагдан, Чехословакиин арадай баярай һайндэр хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Банска-Бистрица городой һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн үйлсэнүүд болон талмайнуудта хэдэн олон мянган нютагай хүн зон, республикын бүхы областьнуудһаа эндэ ерэһэн олон түмэн айлшад үглөөгүүр эртэһээ эхилэн гараһан байна.

Үглөөнэй 10 час багаар Словакиин арадай восстаниин талмай дээрэ, дүтэ шадарайнь үйлсэнүүдтэ зуу мянга гаран хүн сугларжа, митинг эхилээ.

Чехословакиин Коммунистическэ партиин, правительствын хүтэлбэрилэгшэд А. Новотный, В. Широкий, З. Фирлингер, КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой, правительствын гэшүүд, олониитын-политическэ организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад, тэрэшэлэн СССР-һээ Чехословакида байдаг элшэн сайд И. Т. Гришин, армиин генерал И. В. Тюленев түрүүтэй дайнда хабаадагшадай советскэ комитедэй делегаци, генерал-лейтенант А. С. Гундоров түрүүтэй СССР-эй Славянска комитедэй делегаци трибуна дээрэ байба.

Чехословакиин Республикын болон Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүдэй дуулагдаһанай һүүлээр, КПЧ-гэй Банска-Бистрицка областной комитедэй секретарь П. Тонгаузер митингые нээгээ.

КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, Словакиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь К. Бацилек үгэ хэлээ. Словакиин арадай восстани хадаа фашистска эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн, Эхэ оронoo сүлөөлхын түлөө Чехословакиин арадай хэһэн тэмсэлэй тон шухала шатань болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Гитлеровскэ фашизмые бута сохихо, Чехословакиие сүлөөлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай, тэрэнэй армиин тон ехэ габьяатай байһые К. Бацилегой онсолон тэмдэглэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалган болоһон, амаршалгын үгэнүүд хэлэгдэһэн байна.

Ажахы болон соёл культураяа хүгжөөлгэдэ Чехословакиин арадай туйлаһан угаа ехэ амжалтанууд тухай К. Бацилек саашань хэлэһэн байна.

Дайнда хабаадагшадай советскэ комитедэй делегациие толгойлогшо И.В. Тюленевтэ үгэ үгтэбэ. Словакиин арадай восстаниин 15 жэлэй ойн һайндэртэ сугларагшадые амаршалха зуураа, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ. Гитлеризмдэ эсэргүүсэн совет болон Чехословацка арадуудай хамтаараа хэһэн тэмсэл хоёр аха дүү арадуудай хани барисаае улам ехээр бэхижүүлээ.

Митингын түгэсхэлдэ интернационал дуулагдаһан байна.

Эйзенхауэр Макмил[лан] хоёрой хэлсээн

ЛОНДОН, августын 29. (ТА[СС]). Англиин премьер-министрын [...] шадарай байрада—Чекерсдэ [...] гэй президент Эйзенхауэр Анг[лиин] премьер-министр Г. Макми[ллан] хоёрой хэлсээн мүнөөдэр эх[илээ]. США-гэй гүрэнэй секретарь [...] тер, Англиин гадаадын хэрэгү[дэй] министр Сельвин Ллойд гэ[...] хэлсээндэ хабаадалсана.

США-гэй президент Анг[лиин] премьер-министр хоёр хэлсээ[н...] дээ, мүнөөнэй уласхоорондын [...] далай элдэб асуудалнуудые зү[бшэн] хэлсээ.

ЛОНДОН, августын 30. (ТА[СС]). «Рейтер» агентствын мэдээсэһ[энэй] ёһоор, премьер-министрын [...] шадарай байрада — Чекерсдэ [...] зидент Эйзенхауэр премьер-мин[истр] Макмиллан хоёр уласхооро[ндын] байдалда хамаатай асуудалнуу[д...] мүнөөдэр хэлсээгээ үргэлжэлү[...] Үглөөнэй уулзалгын үедэ Эй[зен]хауэр Макмиллан хоёрһоо га[...] США-гэй гүрэнэй секретарь Ге[...] Англиин гадаадын хэрэгүүдэй [ми]нистр Ллойд хэлсээндэ хабаа[дал]саһан байна. Оройшог болоһон[...] но, бусад тусхай тушаалта хүн[...] тэрэ тоодо атомай хүсэнэй болон [...] рэгэй асуудалнуудаар мэргэжэ[...] хэлсээндэ хабаадалсаа.

Англиин гадаадын хэрэгү[дэй] министерствын хэблэлэй таһа[гые] даагша Хоуп пресс-конфер[енци] дээрэ иигэжэ мэдээсээ: хэлсэ[энэй] удха тухай мэдээсэхые Эйзенха[уэр] Макмиллан хоёр өөһэдынгөө тү[лөө]лэгшэдтэ даалгаагүй.

Лейпцигэй уласхоорондын намар[ай] яармаг нээгдэбэ

ЛЕЙПЦИГ, августын 30. (ТАС[С]). Лейпцигэй 1959 оной уласхоор[он]дын намарай яармаг нээлгэдэ [зо]рюулагдаһан баярай суглаан [...] гэлдэр үдэшэ эндэ болоо.

Арадай палатын түрүүлэгшын [ор]логшо А. Бах, ГДР-эй правит[ель]ствын гэшүүд, СЕПГ-гэй ЦК[-гэй] хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгш[эд], Демократическа Германиин На[цио]нальна фронтын Национальна со[ве]дэй, тэрэшэлэн демократическа п[ар]тинуудай, ниитын организаци[нуу]дай түлөөлэгшэд баярай суглаа[нда] ерээ.

Яармагай нээлгэдэ ерэһэн пра[ви]тельственна, худалдаа наймаа[най] делегацинуудай гэшүүд, худал[даа] наймаанай, промышленна фирм[э]дэй түлөөлэгшэд суглаанай зал [...] байлсаа.

ГДР-эй Министрнүүдэй Сове[дэй] Түрүүлэгшын орлогшо, Гадаа[дын] болон Германи доторой худал[даа] наймаанай министр Г. Рау бая[рай] суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Уласхоорондын байдалай хэ[...] асуудалнуудта, ГДР-эй экономи[че]ска байдалда тогтожо Рау хэлэ[...] байна. Баруун Германидахи ка[пи]талистическэ системэһээ Германи[ин] хүдэлмэришэн, таряашанай түр[үү]шын гүрэндэхи социалистиче[ска] байгуулалтын булюу һайн бай[...] гэршэлэн харуулха, эдеэ хоолой [...] хала зүйлнүүдые, үргэн хэрэглэ[лгын] эд бараа үйлэдбэрилгын хүн бүх[эн]дэ хүртэсын талаар Баруун Гер[ма]ниие 1961 он хүрэтэр хүсэхэ гү, а[...] ахин гараха гээшэ ГДР-гэй эко[но]мическа гол зорилго болоно гэ[жэ] тэрэ хэлээ.

Хонишоной бүлын амаралта

Адхата булагай адагаар, хужарта нуурай хойморoор хушуурааша хонин һүрэг — Борьёогой совхозой хонишон Жанчаб Жигдоржиевай даадаг отара. Тэрэ отарын хонид ямаршье жэлдэ тураа, муудаа, гарзалаа, хороо гэжэ дуулдаагүй байха. Энэ отарын хонид жэл бүхэндэ ехээр үдэжэ, һүрэг дээрэ һүрэг нэмээдэг юм.

Жанчаб хүбүүн Жаргал бэри хоёрой эсэгэ, эхэнь — Цыдып, Цыбик-Дулма гэгшэд — хорин гурбан жэл хонин ажал дээрэ ябажа, хүдэлмэриин тодхол олоһон, малай абари зан абаһан уладууд байха. Тэдэнэрэй ажалые халажа абаһан Жанчаб Жаргал хоёрой тулаха найдаха хүнүүдынь эсэгэ, эхэ хоёрһоо ондоо хэн байхаб! Эдэ хоёр үбэлэй хүйтэн, зунай халууниие мэдэнгүй, малай хойноһоо дахасалдадаг ха юм. Үе наһаараа хаража һураһан малайнгаа хойноһоо ябаагүйдөө һанааниинь ягаад амарха һэм. Тиигэжэл малаа үрэжэлтэйгөөр, ашаг шэмэ ехэтэйгээр харууһалдаг бшуу.

— Нёдондо хонидоо хэнзэлүүлжэ, үсөөн бэшэ хурьга абаа һэмди, — гээд Цыбик-Дулма Сосорова хөөрэнэ. — Энэ жэл гэхэ гү, али үнгэрөөшэ үбэл хоёр отара хонидые харууһалжа ондо оруулаа гээшэ һэмди. Өөһэдымнай хонид дээрэ 600-гаад толгой голгодоһон хонидые нэмэжэ үгэһэн байгаа. Хүшэ муутай тэдэ хонидые хараха үеэр өөрымнай хонид нэгэ бага хунжагдаа гээшэ һэн. Урдань хэзээшье абиртаагүйгөө абиртагдаа. Һүгүй, муу хонидой хурьгадые һүтэй һайн хонидто заядажа, ямаршьегүй мал болгогдоһон байна.

Цыбик-Дулма Сосорова хонидой хурьгалха үедэ нарай хурьгадые абажа, сакманщигуудта тушаадаг юм. Хонидые зуу, мянгаар хурьгалуулхада элдэб ушарал болодог байһаниинь элитэ. Зарим хонид хурьгаяа гаргажа ядаад, үхэдэг ябадал гарадаг. Цыбик-Дулма тиигэһэн хонидые хурьгалуулхадаа ехэ шадабаритай, уран нарин гартай хүгшэн байха. «Түрэжэ ядаһан хонидой хурьга абаха зүрхэгүй болошоогшоб. Зүгөөр манай зоотехник Петров шадамар хүбүүн агша. Хабар нэгэ хониноймнай хурьгалжа ядаад байтар, тэрэ хүбүүн ерэжэ, эхыень гарзалуулбашье, эхир хоёр хурьга амидыгаар абаа бэлэй. Тэдэ хурьгадынь мүнөө хонид болошоо» —гэжэ Сосорова хөөрэнэ.

Нэгэтэ Петров Жигдоржиевай отарада ерэбэ.

— Зай, хүбүүн, абаһан хурьгадаа хара, — гээд Цыбик-Дулма хүгшэн хэлэбэ.

— Һайн та даа, эдэниие мал болгоһон танайл амжалта гээшэ гүйгүү. Оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэйтнай түлөө хүгшөө таниие курортдо гү, али амаралтын гэртэ эльгээлгэхэб,—гээд Петров харюусаба.

—Худалаар бү хэлэ. Һайбша боложо намайе хүдэлгэхэ гээбшии, —гээд, хонишо хүгшэн элэглэбэ ха.

— Хараад байгаарайгты, ошохоёол ошохот, — гээд Петров мордоо һэн гэхэ.

Нээрээшье энэ отарын хонишод Борьёогой совхозой түрүү хонишодой нэгэн юм. Голодһондо гараһан 600 хонидһоо 500 шахуу хурьга абаад, отараяа ондоо хүндэ бүрин бүтэнөөр тушаагаа. «Өөрынгөө отарын 620 хонидһоо 650-аад хурьга абаабди. Энэ жэлдэ нооһо хайшалха түсэбөө дүүргээт гэжэ манда дуулгаа бэлэй» гээд, Сосоровтон хөөрэнэ.

—«Августын хорёодоор амаралтын гэртэ ошохо болобот, түхеэрэгты» гэһэн захяа совхозой центрһээ Цыдып үбгэн Цыбик-Дулма хүгшэн хоёрой нэрэ дээрэ ерэбэ. Тэдэнэрэй ажалай амжалтые сэгнэһэн зоотехнигэй хэлээшэ үгэ холуур ошоогүй.

Мүнөө Борьёогой совхозой хонишод 65 наһатай Цыдып үбгэн, 54 наһатай Цыбик-Дулма хүгшэн Улан-Удын «Учитель» гэжэ амаралтын гэртэ амаржа байна.

Амаралтынгаа эрхые эндэ ерэжэ эдлэһэндээ эдэ хонишод ехэ баяр баясхалантай. **Н. Цыбенов.**

ПАГУОШСКА КОНФЕРЕНЦИ ДҮҮРЭБЭ

ОТТАВА, августын 30. (ТАСС). Канадын Пагуош городто эрдэмтэдэй уласхоорондын конференци болоод дүүрэбэ. Энэ конференци Америкын мэдээжэ промышленник, олониитын ажал-ябуулагша Сайрус Итонэй үүсхэлээр зарлагдаһан байгаа. Капиталистическэ болон социалистическэ оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй, США-гэй, Канадын, Англиин, Франциин, Индиин, Швециин, Даниин 26 элитэ эрдэмтэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадаа. Хүн зониие олоор хюдахын бэшэ, харин тэдэнэй хүгжэн һалбархын тулада мүнөөнэй наука, техникын агуусхэ туйлалтануудые хэрэглэхэ гэжэ конференцидэ хабаадагшад бултадаа эрмэлзэдэг байгаа.

Пагуошска конференциин хүдэлмэриин дүн гаргаха зуураа, советскэ эрдэмтэдэй делегациие толгойлогшо академик М. М. Дубинин ТАСС-эй корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ: «Химическэ, биологическа (бактериологическа) арганuудые дайнда хэрэглэхэ гээшэ хүн зониие олоор хюдаха ядерна, термоядерна зэбсэгүүдһээ дутуугүй ехэ аюул хүн түрэлтэндэ тохёолдуулжа болохо байһые конференци зүбшэн хэлсээ.

Конференциин гэшүүдые амаршалан, хүдэлмэридэнь амжалта хүсэһэн телеграммые Н. С. Хрущев г-н Сайрус Итонэй нэрэ дээрэ эльгээһэн байгаа. Тэрэ телеграммыень конференциин заседани дээрэ г-н С. Итон уншаа һэн. Н. С. Хрущевой хандалгые конференцидэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар альга ташан һайшааһан байна».

Конференциин арба нэгэн заседанинууд дээрэ элдэб оронуудай эрдэмтэдэй элидхэл шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Химическэ, биологическа арганууд хүн зониие олоор хюдаха зэбсэг болоно гээшэ гэжэ конференци нэгэн һаналтайгаар сэгнэлтэ үгөө гээд М. М. Дубинин мэдээсээ.

Конференцидэ хабаадагшадай һанамжын ёһоор химическэ, бактериологическа арга хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэхэ, тэрэниие хэрэглэхэ ябадал шангаар хорихо гээшэ түрүүшын алхам болохо байна. Саашадаа иимэ арга хэрэгсэлнүүдые уласхоорондын организацинуудай хабаадалгатайгаар хинажа байха, мүн энэ талаар хэгдэдэг хүдэлмэриие элитэ болгохо тухай хэлсэ[эн] баталагдажа болохо байна.

Тус тус асуудалнуудаар эрдэм[тэ]дэй ондо ондоо хараа бодол[той] байлга конференциин мэдүүлгэ бо[лбо]гон нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэ[ри] баталан абаха хэрэгтэ һаад хээг[ээ]. Хүн зониие олоор хюдаха зэбсэг б[э]логшо химическэ, биологическа [хэ]рэгсэлнүүдые бэлэдхэхэ, хэрэглэ[хэ] ябадалые хорихые конференци[ин] мэдүүлгэ уряална. Энээниие д[эл]хэйн олониитын дэмжэхэ бай[ха]ниинь лабтай. Иимэ хорилто хэгдэ[һээр] байгаа гээшэ һаа, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулару[ул]ха, эб найрамдал хангаха хэрэг[тэ] туһалха байна гэжэ М. М. Дубин[ин] тэмдэглээ.

Америкын Холбоото Штадуу[дай] элитэ промышленник, олониит[ын] ажал-ябуулагша г-н Сайрус Итон[эй] дэмжэлгын ашаар конференци [...] гэргэгдэбэ гэжэ академик Дубин[ин] үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлһэн ба[й]на.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01132. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5047.